

NOKUTs tilsynsrapporter

Rudolf Steinerhøyskolen

Revidering av årsenhet i billedkunstfag (60 studiepoeng)

Mars 2016

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved lærestedene. Dette gjør vi blant annet gjennom å føre tilsyn med eksisterende utdanninger. NOKUTs tilsyn med eksisterende studier består av flere deler. Innfris ikke kravene i de første fasene, starter NOKUT revidering av studiene. Revidering skjer i henhold til de nasjonale kravene for akkreditering av høyere utdanning og gjennomføres av en sakkyndig komité. Dersom en institusjon fremdeles ikke tilfredsstiller de nasjonale kvalitetskravene etter en revidering, trekker NOKUT tilbake akkrediteringen.

Institusjon:	Rudolf Steinerhøyskolen (RSH)
Studietilbudets navn:	Årsenhet i billedkunsthøgskolen (60 studiepoeng)
Grad/Studiepoeng	60 studiepoeng
Studieform	Stedbasert studium heltid
Sakkyndige:	Førsteamanuensis Boel Christensen-Scheel, Høgskolen i Oslo og Akershus (komitéleder) Prorektor Lars Bent Pettersen, Det kongelige danske kunstakademi i København, Danmark Universitetslektor Eva Maria-Ahlquist, Stockholms universitet, Sverige Lærer Göran Krantz, Rudolf Steinerhögskolan i Järna, Sverige Student Hans Christian Lichtenberg, Kunsthøgskolen i Oslo, KhiO
Dato for vedtak:	15.03.2015
NOKUTs saksnummer	13/127 og 16/00085

Forord

Foreliggende tilsynsrapport er resultatet av NOKUTs revidering av årsenhet i billedkunstfag (60 studiepoeng) ved Rudolf Steinerhøyskolen (RSH). Revideringen ble utført som en del av NOKUTs tilsynsprogram 2013-2014.

Revidering skal alltid innebære en vurdering av dokumenterte resultater hvor det skal fremgå hvordan studiet oppfyller gjeldende bestemmelser i lov og forskrift. Tilsynsrapporten består av den administrative vurderingen av noen grunnleggende forutsetninger, og de sakkyndiges faglige vurdering. Tilsynsrapporten ble sendt Rudolf Steinerhøyskolen for kommentarer. Høyskolens svar er inkludert i denne rapporten. Det er blitt foretatt en tilleggsvurdering av høyskolens kommentarer.

Institusjonens dokumentasjon, NOKUTs administrative vurdering, den faglige sakkyndige vurderingen, tilleggsvurderingen og vurderingen etter gjenoppretingsfristen utgjør beslutningsgrunnlaget for NOKUTs vedtak. NOKUTs styre konkluderte den 11. juni 2015 med at Rudolf Steinerhøyskolen ikke oppfylte alle kravene i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften). Rudolf Steinerhøyskolen ble gitt frist til 30. november 2015 for å dokumentere at kravene i studietilsynsforskriften var oppfylt på en tilfredsstillende måte. Etter opprettelsesfristen har Rudolf Steinerhøyskolen dokumentert at kravene i studietilsynsforskriften er oppfylt, og den sakkyndige komiteen har anbefalt opprettholdelse av akkrediteringen.

NOKUTs vedtak er at årsenhet i form og farge i et steinerpedagogisk perspektiv (60 studiepoeng) (tidligere årsenhet i billedkunstfag) ved Rudolf Steinerhøyskolen opprettholder akkrediteringen. Komiteen har anbefalt NOKUT å følge opp utviklingen av FoU-arbeidet ved institusjonen i tråd med de sakkyndiges anbefalinger i løpet av 2017.

Oslo 15. mars 2016

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Om Rudolf Steinerhøyskolen	1
2	Bakgrunn og saksgang	1
3	Faglig vurdering	3
3.1	Grunnleggende forutsetninger for akkreditering	4
3.2	Plan for studiet.....	9
3.3	Fagmiljø tilknyttet studiet.....	17
4	Samlet konklusjon/oversikt over mangler og forbedringspunkter	21
5	Institusjonens kommentar	24
6	Tilleggsvurdering	29
7	Vedtak om gjenopprettingsfrist	35
8	Dokumentasjon etter gjenopprettingsfrist	35
9	Sakkyndig vurdering etter gjenopprettingsfrist	38
9.1	Samlet konklusjon	40
10	Vedtak etter gjenopprettingsfrist	41
11	Dokumentasjon	41
12	Presentasjon av den sakkyndige komiteen	41
	Vedlegg.....	43

1 Om Rudolf Steinerhøyskolen

Rudolf Steinerhøyskolen (RSH) er en privat høyskole som tilbyr studier innenfor steinerpedagogikk. RSHs samfunnsoppdrag er å tilby steinerpedagogisk grunn-, etter- og videreutdanning til personer som arbeider eller skal arbeide i steinerbarnehager, steinerskoler og sosialterapeutiske virksomheter. RSH tilbyr per i dag akkrediterte studier på bachelornivå samt et mastergradsprogram: Steinerpedagogisk lærerutdanning (bachelorgrad), Steinerpedagogisk førskolelærerutdanning (bachelorgrad), Studieår i billedkunsthøgskolefag (60stp.) og Antroposofisk sosialpedagogikk (bachelorgrad) samt erfaringsbasert mastergrad i steinerpedagogikk.

RSH tilbyr også enkelte emner/emnegrupper som videreutdanning eller deler av grunnutdanning for studenter som av ulike grunner ikke kan ta hele studiet eller studere på heltid.

RSHs kvalitetssikringssystem ble evaluert og godkjent av NOKUT i 2009.

2 Bakgrunn og saksgang

Bakgrunn for revideringen

Som en del av pilotprosjektet med utprøving av ny modell for tilsyn med eksisterende studier, har RSH vært med i en kartlegging og dialog, samt en oppfølgingsfase med risikovurdering. Studiene ved RSH inngikk blant studiene med oppfølging fra forrige tilsyn med eksisterende studier. NOKUT åpnet i 2013 tilsyn med tre studier ved institusjonen: årsenhet i billedkunsthøgskolefag (60 studiepoeng), lærerutdanning- bachelor i steinerpedagogikk (180 studiepoeng), og erfaringsbasert mastergradsstudium i steinerpedagogikk (120 studiepoeng). For alle de kartlagte studiene var det tidligere vist mangler vedrørende fagmiljøet (som førstestillingskompetanse) og den nye kartleggingen viste at dette ikke var rettet opp i alle studiene. RSH har hatt tydelig oppmerksomhet omkring sitt fagmiljø og vist at mastergradsstudiet i steinerpedagogikk og lærerutdanningen oppfyller de kvantitative kravene til fagmiljøet. FoU-aktiviteten til fagmiljøet hadde også økt betydelig fra forrige gang NOKUT utførte tilsyn ved institusjonen.

For studiet billedkunsthøgskolefag ble det likevel påvist mangler i fagmiljøet etter at NOKUT hadde vært i dialog med institusjonen over lengre tid. Med bakgrunn i dette besluttet NOKUTs styre 22. mai 2014 at studiet skulle revideres.

NOKUT fant det nødvendig å starte revidering av årsenheten i billedkunsthøgskolefag (60 studiepoeng) for å få en avklaring om kravene i lov og forskrifter for høyere utdanning er oppfylt. Gjennom revideringen må det avklares om nivået, læringsutbyttet, innholdet i studiene, undervisningsformer, eksamensordninger og fagmiljøet er tilpasset et studium på høyere utdanning, nivå 6 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Det stilles også krav til at studier på høyere utdanning må være FoU-basert.

Om revideringen

Studietilsynsforskriften, vedtatt av NOKUT 28. februar 2013, fastsetter retningslinjene for revidering. NOKUT vedtok 22. mai 2014 å iverksette revidering av *årsenhet i billedkunstfag (60 studiepoeng)* ved Rudolf Steinerhøyskolen. Beslutningen om revidering ble fattet av NOKUTs styre.

NOKUTs direktør har fullmakt til å oppnevne den sakkyndige komitéen. Komitéen skal vurdere om kravene i studietilsynsforskriften er tilfredsstillende oppfylt, og skal basere sin vurdering på institusjonens egenrapport, eventuell tilleggsdokumentasjon og institusjonsbesøket. Det skal legges vekt på institusjonens gjennomføringsevne og dokumenterte resultater.

Det ble oppnevnt én sakkyndig komité til å foreta den faglige vurderingen av årsenhet i billedkunstfag. Den sakkyndige komitéen ble oppnevnt 15. september 2014 og har hatt følgende sammensetning:

- Førstemanuensis Boel Christensen-Scheel, Høgskolen i Oslo og Akershus (komitéleder)
- Prorektor Lars Bent Pettersen, Det kongelige danske kunstakademi i København, Danmark
- Universitetslektor Eva Maria-Ahlquist, Stockholms universitet, Sverige
- Lærer Göran Krantz, Rudolf Steinerhøgskolan i Järna, Sverige
- Student Hans Christian Lichtenberg, Kunsthøgskolen i Oslo, KhiO

Institusjonens egenrapportering ble avgitt 2. oktober 2014. Det ble gjennomført et institusjonsbesøk den 8. og 9. desember. Den sakkyndige komitéen hadde møter og intervjuer med ledelsen ved høyskolen, studenter, studenttillitsvalgte, vitenskapelig ansatte, uteksaminerte kandidater, arbeidsgivere og ekstern sensor. Det ble gjennomført omvisning på høyskolen og de sakkyndige har fått se og vurdere høyskolens infrastruktur, blant annet fasiliteter og utstyr som er relevant for utdanningen. Erfaringen fra dette besøket utgjør, sammen med egenrapporteringen og tilhørende dokumentasjon grunnlaget for de sakkyndiges vurdering som er nedfelt i denne revideringsrapporten.

Den sakkyndige komitéens rapport ble avgitt den 13. mars 2015, og deretter sendt institusjonen for kommentarer. De sakkyndige har avgitt en tilleggsvurdering. På grunnlag av de sakkyndiges vurderinger, institusjonens kommentarer og de sakkyndiges tilleggsvurderinger, fattet NOKUT vedtak i styremøte 11. juni 2015.

3 Faglig vurdering

Den følgende teksten i dette kapitlet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer “Vi”, er det et uttrykk for de sakkyndige. Nummereringen på hver overskrift henviser til tilsvarende bestemmelse i NOKUTs studietilsynsforskrift.

Oppsummering

Årsenheten i billedkunstfag ved Rudolf Steinerhøyskolen (RSH) tilbyr en steinerpedagogisk fordypning i form og farge. Av egenrapporten fremgår det at bakgrunnen for opprettelsen av studiet var en kartlegging blant steinerskolelærere der det ble uttrykt ønske om ytterligere fordypning i kunstfag til bruk i opplæring. Det sakkyndige utvalget anser dette perspektivet - kunst som pedagogikk eller læringsform – som studiets primære egenart og potensiale. Dette perspektivet fremkommer imidlertid ikke klart nok i studiets oppbygging og læringsplan, og utvalget mener det bør gjøres et klargjørende arbeid i studieplanen med tanke på å formulere dette tydeligere, samt påse at læringsutbyttebeskrivelser, eksamensformer og pensum speiler dette overordnede studieinnholdet på en tilfredsstillende måte.

Fagmiljøet tilknyttet studiet har omfattende erfaring fra praksisfeltet som er viktig for studiets oppbygging og karakter. Likevel vurderer utvalget forskningstilknytningen og resultatene som mangelfulle. Her må Steinerhøyskolen gjøre en innsats for å dokumentere eksisterende forskning, samt heve nivået på forskningen og knytte denne til vitenskapelige kriterier. Med manglende resultater menes liten deltakelse i forskningsnettverk, få eller ingen fagfellevurderte arbeider eller artikler, liten kontakt med kunstpedagogiske miljøer utenfor steinermiljøet, samt lite oppdaterte og forskningsbaserte pensumlister.

Den pedagogiske oppfølgingen fremstår imidlertid som svært god ut fra studieplanen, og dette bekreftes gjennom intervjuer med studenter og annen dokumentasjon. Undervisningsformene er varierte, og fordypningen i kunst som læringsform er relevant og særlig viktig i steinerpedagogikken. Den nære tilknytningen til lærerstudiet ved Steinerhøyskolen, som årsenheten både rekrutterer fra og til, ansees som en styrke. Årsenheten har også en betydelig praksistilknytning gjennom nesten ukentlige besøk (‘praksisdager’) ved Steinerskolen som viser studiets pedagogiske forankring. Denne nære tilknytningen til Steinerskolen og steinerpedagogikken representerer også en utfordring for årsenheten i Billedkunstfag. Hvis studiet er tenkt som relevant også for andre studenter og studentgrupper enn de som kommer fra eller går til Steinerskolelærerutdanningen slik det står i studieplanen, så kan ikke det steinerpedagogiske innholdet være like implisitt eller selvfølgelig som det nå er. Studiet må altså i enda større grad vurdere og utpeke sin egenart, slik at dette fremgår tydelig for interne såvel som eksterne studenter.

Undervisningen ved årsenheten virker imidlertid også å ha noen ‘implisitte styrker’ med samtidsrelevans, som med fordel kunne fremheves både i studieplanen og som studieområder – dette er vekten på henholdsvis arkitektur/byggeskikk og økologi/bærekraft. På disse fagområdene kan steinerpedagogikken sies å ha en lengre tradisjon enn kunstfagene ellers, og bør dermed kunne formulere en spisskompetanse som kan være med på å begrunne og videreutvikle pedagogikken i tråd med samtidige studier og forskningsfelt.

Til tross for noen betydelige mangler i studieplanen og forskningsvirksomheten, vurderer den sakkyndige komiteen den overordnede kvaliteten på studiet som god – studentene virker jevnt over godt fornøyde og faglærerne dedikerte. Komiteen mener derfor Steinerhøyskolen med en rettet innsats bør kunne klare å rette opp eller legge en plan for oppretting av kvalitetskravene innen den gitte fristen på seks uker.

3.1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

7- 1 1 Følgende krav i lov om universiteter og høyskoler skal vurderes for akkreditering:

a) Reglement og styringsordning

Styringsordning

RSH er en stiftelse. Stiftelsen er registrert i Enhetsregisteret. Styret for stiftelsen er RSHs øverste organ. Styret består av syv medlemmer, og er slik sammensatt:

- a) Fire medlemmer blant høyskolens medarbeidere og samarbeidspartnere valgt av høyskolens forvaltning. Det oppnevnes ett varamedlem.
- b) To medlemmer valgt av studentrådet blant høyskolens aktive studenter.
- c) Tre eksternt rekrutterte medlemmer med personlige vararepresentanter.

Medlemmene av stiftelsens styre nevnt under a) og c) oppnevnes for tre år om gangen. Medlemmene av stiftelsens styre nevnt under b) har en funksjonstid på ett år av gangen iht. eget reglement. Medlemmene fungerer et halvt år hver som ordinær styrerepresentant og et halvt år hver som observatør med møte- og talerett i styret.

Styrevedtektene er datert 24.11.2009. I Egenrapporten datert 01.10.2014 opplyses det at det er utarbeidet nye vedtekter for den sammenslåtte stiftelsen som RSH etter planen blir en del av fra 01.01.2015. Det opplyses videre i Egenrapporten datert 01.10.2014 side 11 at pr. i dag er tre av styrets medlemmer er ansatte.

Styret har det overordnede ansvar for å behandle alle saker som går ut over normal forretningsdrift. Rektor, oppnevnt av styret, er delegert det overordnede ansvar for høyskolens faglig-pedagogiske egenart og daglige drift i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 8-2.

NOKUT vurderer at styrets sammensetning oppfyller kravene i universitets- og høyskoleloven kap. 8, jf. 8-1.

RSH bør tydeliggjøre i de nye vedtektene at styret skal ha representanter for de ansatte i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 8-1.

Reglement

RSH har en forskrift som regulerer opptak, studier og eksamen (FOR 2006-03-07 nr. 563 Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Rudolf Steinerhøyskolen). Steinerhøyskolen peker i Egenrapporten datert 01.10.2014 at forskriften trenger oppdatering, og at arbeidet med ny forskrift er påbegynt.

RSH bør, som nevnt i egenrapporten, oppdatere forskriften, bl.a. slik at den bringes i samsvar med senere lov- og forskriftsendringer og utforming av studieplanene ved høyskolen. Høyskolen bør i den sammenheng også bl.a. vurdere om det er behov for bestemmelser om krav til fordypning i bachelorgradene ved høyskolen.

b) **Klagenemnd**

RSH har en klagenemnd oppnevnt av styret. Klagenemndas sammensetning og oppgaver er delvis beskrevet på høyskolens hjemmesider. Det fremgår at nemnda er satt sammen av representanter fra høyskolen, praksisfeltet og studenter, og ledes av en advokat. Medlemmene har personlige varamedlemmer. Det fremgår imidlertid ikke klart av beskrivelsen av klagenemndas oppgaver at nemnda også skal ha ansvar for å behandle saker etter universitets- og høyskoleloven § 4-7 og § 4-8, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved RSH § 37, § 38 og § 39. Det er uheldig at ikke klagenemndas oppgaver er tydelig beskrevet i en instruks eller reglement for nemnda.

NOKUT vurderer at sammensetningen er i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 5-1.

RSH bør revidere beskrivelsen av klagenemnda og/eller bestemmelsene i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Rudolf Steinerhøyskolen om klagenemndas oppgaver slik at det er samsvar mellom disse dokumentene.

c) **Læringsmiljøutvalg**

RSH har et læringsmiljøutvalg (LMU), som har ansvar for å sikre at Steinerhøyskolen arbeider kontinuerlig og systematisk for å ivareta god studiekvalitet og studentenes rett til et læringsmiljø som tilfredsstiller fysiske og psykososiale behov. LMU er satt sammen av et likt antall representanter fra studentene og fra høyskolens medarbeidere. Utvalget ledes vekselvis for ett år av gangen av en representant fra studentene og en representant fra høyskolens medarbeidere. LMU rapporterer direkte til styret.

NOKUT vurderer at RSH oppfyller kravene til at studentene og institusjonen skal ha like mange representanter hver i LMU, og at leder skal velges vekselvis mellom de to gruppene, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-3.

d) **Utdanningsplan**

RSH har utarbeidet en mal for utdanningsplan i form av en studieavtale mellom høyskole og student, som viser plikter og rettigheter for hhv. høyskole og student. Denne planen gjelder alle studenter som skal følge normerte løp. For studenter som ikke skal følge normerte løp, vil det bli inngått en individuell utdanningsplan.

NOKUT vurderer at RSH mal for studentavtale fyller kravene i universitets- og høyskoleloven § 4-2 om at det skal inngås utdanningsplan mellom institusjonen og studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer. Planen skal inneholde bestemmelser om ansvar og forpliktelser mellom institusjon og student.

RSH bør vurdere å benevne studieavtalen utdanningsplan og innta i planen referanse til aktuelle lover, forskrifter og annet regelverk som studentene må kjenne til som student ved en institusjon innen høyere utdanning.

e) Vitnemål og Diploma

Vitnemål og Diploma Supplement er vurdert og funnet tilfredsstillende.

f) Kvalitetssikringssystem

RSHs kvalitetssikringssystem ble godkjent av NOKUT i 2009. Evaluering av institusjonenes kvalitetssikringssystemer evalueres av NOKUT hvert sjette år. Det vil på denne bakgrunn bli igangsatt ny evaluering av kvalitetssikringssystemet ved RSH i løpet av 2015.

Konklusjon

Ja, krav i lov om universitet og høyskoler er tilfredsstillende imøtekommet.

Institusjonen bør:

- tydeliggjøre i de nye vedtektene at styret skal ha representanter for de ansatte i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 8-1.
- oppdatere forskriften, bl.a. slik at den bringes i samsvar med senere lov- og forskriftsendringer og praksis for utforming av studieplaner. RSH bør i den sammenheng også bl.a. vurdere om det er behov for bestemmelser om krav til fordypning i bachelorgradene ved høyskolen.
- revidere beskrivelsen av klagenemnda og/eller bestemmelsene i forskrift om opptak, studier og eksamen ved RSH om klagenemndas oppgaver slik at det er samsvar mellom disse dokumentene.
- vurdere å benevne studieavtalen utdanningsplan og innta i planen referanse til aktuelle lover, forskrifter og annet regelverk som studentene må kjenne til som student ved en institusjon innen høyere utdanning.

7- 1 2. Krav i aktuelle forskrifter og rammeplaner fra Kunnskapsdepartementet skal være oppfylt.

Aktuelle forskrifter:

Opptaksforskriften (1.syklus)

Vurdering

I studieplanen står det beskrevet at studiets opptakskrav er generell studiekompetanse eller realkompetanse. I egenrapporten som RSH har skrevet står det imidlertid at studiet billedkunstfag tilbys både som grunnutdanning og som påbygging/videreutdanning. Det vil si at for søkere som søker seg til årsstudiet i billedkunstfag som en påbygning/videreutdanning kreves relevant grunnutdanning (eksempelvis pedagogiske, sosialfaglige, kunstneriske, og kunstfaglige utdanninger). For andre søkere er opptakskravet generell studiekompetanse eller realkompetanse. Søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret, og som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, kan tas opp på grunnlag av realkompetanse. I egenrapporten nevnes det at studiet har anledning til å vurdere portefolio som en del av opptaket. I henhold til opptaksforskriften § 4-10 har RSH anledning til å vurdere portefolio, men den sakkyndige komiteen savner en beskrivelse av kriterier for denne vurderingen.

Studiet blir flere steder i egenrapporten beskrevet som en slags fordypning knyttet til lærerutdanningen ved RSH. Dette bekreftes også gjennom intervjuene med fagansatte og studenter ved RSH. At studiet

kan tas både som grunnutdanning og videreutdanning gjør at profilen på studiet er noe uklar, noe den sakkyndige komiteen kommer tilbake til senere i rapporten.

Det opptaket som RSH beskriver i egenrapporten ser ut til å være en kvoteordning for studenter med henholdsvis generell studiekompetanse og studenter med relevant høyere utdanning innen nærmere angitte fag. Slik NOKUT oppfatter det er det bare Kunnskapsdepartementet som har rett til å fastsette kvoter, jf. opptaksforskriften § 7-1, § 7-2 og § 7-3. RSH må vurdere et generelt opptakskrav som gjelder for alle søkere. Den sakkyndige komiteen etterlyser en tydeligere beskrivelse av kriterier for opptak. RSH bør fastsette tydeligere kriterier for vurdering av realkompetanse, som heller ikke er beskrevet i egenrapporten. Det bør fastsettes noen kriterier for hvor mye uttelling søkerne får for hva, slik at det blir tydelig hva realkompetansevurderingen baseres på.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende imøtekommet.

- Institusjonen må fastsette et generelt opptakskrav som gjelder for alle søkerne evt også rangeringsregler for ellers likt kvalifiserte søkere.

Råd til videre utvikling:

- Institusjonen bør fastsette tydeligere kriterier for vurdering av realkompetanse
- Institusjonen bør beskrive kriterier for eventuell portefolio-vurdering

7-1 3. Rekruttering av studenter til studiet skal være stor nok til at institusjonen kan etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og et stabilt studium.

Vurdering

Rekruttering til årsstudiet i billedkunstoffag har variert sterkt siden opprettelsen, fra 8 til 21 studenter, og denne varierende størrelsen på studentgruppen har vært et av de punktene NOKUT har ønsket å følge opp.

En studentgruppe som er så liten som 6 studenter slik det var i 2012, er imidlertid etter komiteens mening en for sårbar gruppe. Komiteen merker seg likevel at RSH har arbeidet bevisst med å øke rekrutteringen de siste to årene, og har klart å få opp rekrutteringen betydelig høsten 2014 da 15 studenter ble tatt opp på studiet. For å opprettholde et forsvarlig studietilbud anbefales det at RSH arbeider enda mer målrettet med rekrutteringen til studiet fremover, slik at man klarer å holde rekrutteringen stabil og forhindrer at rekrutteringen til studiet på nytt går ned. studieadministrasjonen har uttrykt en ambisjon om i økende grad å vektlegge rekruttering, også utenfor det steinerpedagogiske miljøet. Det foreligger en fusjonsplan med Berle antroposofiske arbeidssenter og Den norske Eurytmihøyskole, noe som kan styrke både administrasjonen og rekrutteringen, og videre har studentrådet planer om å arbeide med rekruttering og synliggjøring. Komiteen ble betrygget av den informasjonen som kom frem under intervjuene, og er overbevist om at RSH prioriterer å jobbe aktivt for å holde rekrutteringen stabil fremover.

Tabell 2: Søkere og opptaksdata

	2009	2010	2011	2012	2013
Antall søkere til studiet	12/15	16/18	19	10	17/15
Antall opptatte i studiet	11	8	16	6	8
Antall studenter tatt opp basert på realkompetanse*					
Uteksaminerte studenter / antall fullførte	16	6	8	13	6

*Institusjonen mangler data

Konklusjon

Ja, institusjonens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Institusjonen bør arbeide mer målrettet med rekrutteringen til årstudiet, både utenfor steinerpedagogiske kretser og internt på lærerutdanningen ved RSH.

7-1 4.For studier med praksis skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

I RSHs egenrapport står det at dette punktet ikke er relevant for studiet. Det står heller ikke noe eksplisitt om gjentatte praksisbesøk i studieplanen – her omtales kun enkelte besøk i steinerskolene. I den detaljerte undervisningsplanen og på institusjonsbesøket kom det imidlertid frem at studentene på årsenheten har regelmessige besøk ved steinerskolene på Hovseter og i Moss. Disse praksisbesøkene virket tett knyttet opp til studiets innhold, og syntes hensiktsmessige med tanke på kombinasjonen av kunstnerisk skapende og pedagogisk praksis. Ukentlige praksisbesøk utgjør også en god ramme for utviklingen av en kunstfaglig praksis som ikke primært er rettet mot kunstnerisk virksomhet. Komiteen mener denne praksistilknytningen er svært positiv, ser det derfor som ønskelig at dette synliggjøres og reguleres som en del av studiet.

Konklusjon

Nei, søkerens redegjørelse på dette punktet er ikke tilfredsstillende.

- Institusjonen må synliggjøre omfanget og betydningen av praksisbesøkene i studiet, og lage avtaler som regulerer dette dersom det er snakk om ukentlige besøk over perioder på flere måneder.

3.2 Plan for studiet

7-2 1. Studiet skal ha et dekkende navn.

Vurdering

Studiets navn er *Studieår i billedkunstfag* – RSH mener dette dekker både bredden og tyngdepunktene i de to emnene *Form og farge i egen danning* og *Form og farge i Steinerpedagogikken*. Det engelske navnet på studiet er *Artistic and Educational Application in Colour and Form*, og de to emnene oversettes som henholdsvis *Artistic Application of Colour and Form* og *Steiner/Waldorf Pedagogical Application of Colour and Form*. Komiteen mener begrepet ‘billedkunstfag’ er uklart fordi det setter sammen og henspiller på de to faglige sammenhengene ‘billedkunst’ og ‘kunstfag’ uten at disse er diskutert eller tydeliggjort i studieplanen. De to begrepene representerer også to diskurser på kunstfeltet – billedkunst knyttet til samtidskunst og visuell kunst, og kunstfag knyttet til kunsthåndverk og brukskunst. Ingen av disse diskursene er nevnt, derimot settes forholdet mellom kunst og pedagogikk opp som et hovedanliggende for studiet. Dette reflekteres mye tydeligere i de engelske titlene, som dekker studiets beskrevne og oppfattede innhold på en bedre måte. Komiteen foreslår derfor at det finnes et nytt navn til studiet som på samme måte som de engelske titlene reflekterer forholdet mellom kunst og pedagogikk/danning og de to hovedområdene form og farge.

Konklusjon

Nei, studiets navn er ikke dekkende.

- Institusjonen må nevne studiets viktige pedagogiske komponent i tittelen og tydeligere knytte studiet til steinerpedagogikken.

7-2 2. Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Dette danner grunnlaget for de krav og læringsutbyttebeskrivelser som i studieplanen er definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om Steinerskolenes læreplan; spesielt det som omhandler billedkunstneriske grep i ulike fag og klassetrinn
- har kunnskap om steinerpedagogisk didaktikk og metoder; både innenfor undervisning i billedkunstfag og med henblikk på visuelle elementer i annen undervisning
- har kunnskap om grunnleggende teknikker og materiallære innenfor disiplinene maling, modellering og tegning
- har kunnskap om alle elementer som virker inn i en styrt, billedkunstnerisk prosess
- har kjennskap til ulike kunstretninger, historiske og moderne, og deres idéutspring

- har kunnskap om utvalgte kunstteorier
- har kjennskap til estetiske og funksjonelle dimensjoner i håndverksfagene
- har kjennskap til sentral forskning på relevante områder innenfor farge og form

FERDIGHETER

Studenten

- kan bruke overordnede målsetninger i Steinerskolenes læreplan om kunstfag og kunstfaglige elementer i tverrfaglig undervisning i grunnskolen som faglig ressurs for adekvate øvelsesfelt i ungdomstrinnet og for å fordype læring hos elever på videregående trinn
- kan innhente, vurdere og anvende fagkunnskap i planlegging av billedkunstneriske aktiviteter i Steinerskolen
- kan begrunne og drøfte valg og utforming av billedkunstneriske aktiviteter i forhold til grupper og enkeltelevers utvikling og modning
- behersker den tekniske og prosessuelle bearbeidingen av adekvate materialer
- kan vurdere og bearbeide det estetiske uttrykket i ulike håndverksprodukter
- kan kombinere estetikk og funksjonalitet til et helhetlig uttrykk i kunsthåndverksprodukter
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og tilegne seg ny kunnskap innen fagområdet

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan iakttå individuelle behov hos enkeltelever og tilby eleven tilpassede oppgaver og veiledning
- kan vise åpenhet og interesse overfor elevers differensierte uttrykk
- kan skape et godt læringsmiljø gjennom samtaler og veiledning og bidra til vekst og utvikling for den enkelte elev
- kan vurdere og tilpasse progresjonen i oppgaver og veiledning til elevenes faglige nivå og modning
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer
- kan ta imot erfaringer fra andre; kunne avveie disse og sette dem inn i en større sammenheng
- kan benytte og vurdere relevante tekster, oppslagsverk og kilder

Vurdering

Studieplanen inneholder overordnede læringsutbyttebeskrivelser (LUB) for årsenheten, samt spesifikke læringsutbyttebeskrivelser for de to emnene. Ovenfor er bare årsenhetens læringsutbyttebeskrivelse gjengitt, da emnenes beskrivelser, som er satt inn i en tabell med en egenutviklet fargekoding, strekker seg over tre sider. Læringsutbyttebeskrivelsene synes i hovedsak å

følge Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk i måten de beskriver kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse på, og de er med noen unntak på riktig nivå i beskrivelsen av kvalifikasjoner for lavere grad i høyere utdanning (nivå 6). Det er imidlertid komiteens klare holdning at disse læringsutbyttebeskrivelsene er altfor omfattende og sprikende, og dermed i prinsippet utgjør en urealistisk beskrivelse av læringsutbyttet på studiet. Det vil si at selv om de overordnede beskrivelsene er riktige for beskrivelse av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse på lavere grad, så er det innholdet og de kvalifikasjonene de viser til ikke presise eller realistiske nok i forhold til studiets øvrige innholdsbeskrivelser og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsenes intensjon er å klargjøre og velge ut enkelte studieområder, slik at både student og institusjon skal ha en klarere oversikt over studiets primære fokusområder samt hva som kan forventes vektlagt. Slik læringsutbyttebeskrivelsene nå er satt opp, virker dette etter komiteens mening mot sin hensikt. Fordi områdene som dekkes av læringsutbyttebeskrivelsene er så massive, må det antas at ikke alt er like godt utdypet og dermed blir retningen på studiet utydelig.

Generelt er det også for mange læringsutbyttebeskrivelser – komiteen vil anbefale et tak på 5-6 beskrivelser maksimum per kategori.

Videre kan det stilles spørsmål ved bruken av de ulike differensierende begrepene 'kunnskap om' og 'kjennskap til' – disse synes å brukes noe tilfeldig og det må også her tenkes på realistisk omfang av hvor mye en student på lavere grad kan og bør tilegne seg i løpet av et år.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttet er ikke tilfredsstillende beskrevet.

- Institusjonen må kutte i antallet beskrivelser og bedre vurdere bruken av begrepene som beskriver det tiltenkte og realistisk mulige læringsutbyttet.

7-2 3. Studiets innhold og oppbygning skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet oppnås.

Vurdering

Studieår i billedkunnsfag består av to emner på 30 studiepoeng hver – *Form og farge i egen danning* og *Form og farge i Steinerpedagogikken*. I det første emnet vektlegges studentenes egen skapende prosess og bevisstheten om denne, i det andre emnet skal den skapende bevisstheten settes i en pedagogisk sammenheng og brukes som utgangspunkt for forståelse av kunst som danning og utdanning i en steinerpedagogisk kontekst. Komiteen oppfatter som ovenfor beskrevet generelt læringsutbyttebeskrivelsene som for mange, for omfattende og sprikende til at de på en god måte kan beskrive studiets innhold og forventede utbytte. Både de overordnede og de emnespesifikke læringsutbyttebeskrivelsene vektlegger for eksempel et steinerpedagogisk innhold – dette reflekteres ikke i like stor grad inn i den detaljerte undervisningsplanen. Det kan dermed sies å oppstå et sprik mellom studiets tittel, innholdsbeskrivelse og undervisningsplan på den ene siden, og læringsutbyttebeskrivelsene på den andre siden. I beskrivelsen av studiets to emner vektlegges kunnskap om form, farge og linje, samt egen danning gjennom kunstfaglig aktivitet. Studiets tittel vektlegger også en sammensetning av begrepene 'billedkunst' og 'kunstfag' – som i liten grad reflekterer det pedagogiske innholdet i studiet. Den detaljerte undervisningsplanen viser et samsvar

med denne vektleggingen av form, farge og linje – i læringsutbyttebeskrivelsene skyves dette som oppfattes som det primære innholdet i beskrivelsen ned til en mer sekundær kunnskap.

Komiteen mener det her bør foretas en tydeliggjøring av studiets profil, der den steinerpedagogiske og den mer allmenne pedagogiske komponenten formuleres mer eksplisitt i emnebeskrivelser og studienavn, samt at læringsutbyttebeskrivelsene bedre balanserer disse ulike komponentene i studiet. Det er her viktig å tenke på læringsutbyttebeskrivelsene som verktøy for både lærere og studenter – de skal klargjøre vektlagte områder og speile den detaljerte undervisningsplanen. Dette forventede arbeidet med studieplanen er noe av det komiteen anser som viktigst at utføres innen den gitte fristen på seks uker, fordi det er det som gir grunnlaget for videre arbeid og utvikling av studiet i en systematisk retning.

Konklusjon

Nei, studiets innhold og oppbygging er ikke tilfredsstillende relatert til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.

- Institusjonen må velge ut beskrivelser som reflekterer studiets innhold. Det må være samsvar mellom studiets navn, undervisningsplan, læringsutbyttebeskrivelser og pensum.

7-2 4. Arbeids- og undervisningsformer skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet oppnås.

Vurdering

Følgende arbeids- og undervisningsformer nevnes spesielt i egenrapporten:

- forelesninger
- samtale, diskusjon og refleksjon
- praktisk-kunstneriske øvelser
- selvstendig og veiledet arbeid
- observasjonsøvelser
- skriftlig og muntlig presentasjon av fagstoff
- ekskursionsjoner
- hospitering og praksisøvelser i Steinerskoler
- prosjektarbeid

Betydningen og anvendelsen av de enkelte arbeids- og undervisningsformene er ellers godt beskrevet i egenrapporten. Studiets arbeids- og undervisningsformer oppfattes av komiteen som varierte og omfattende, og viser en god praktisk-pedagogisk forståelse i bruk av ulike innfallsvinkler og virkemidler. Komiteen har ingen bemerkninger eller innvendinger til selve arbeids- og undervisningsformene – selv om studiets innhold og profil videreutvikles, vil disse arbeidsformene være adekvate og gode. Når det gjelder sammenhengen med læringsutbytte bør dette gjennomgås etter bearbeidelsen av læringsutbyttebeskrivelsene, for å påse at det er samsvar mellom vektning av det skapende arbeidet og det pedagogiske perspektivet. Det fremgår imidlertid av den detaljerte undervisningsplanen at de ulike arbeids- og undervisningsformene er fordelt mer eller mindre jevnt

gjennom undervisningsuka, og dermed balanseres i forhold til hverandre. Men det fremgår ikke hvilket pensum som trekkes inn når, og videre bør pensum oppdateres og brukes aktivt som del av undervisningen. Den estimerte antallet arbeidstimer forventet av studenten overstiger i egenrapporten de nasjonale retningslinjene som er 1500-1800 timer per studieår (i egenrapporten fremkommer det at studentene har 3316 timer totalt for studieåret i billedkunstfag). Komiteen hadde derfor bemerket dette i forkant av intervjuene. Under intervjuene med studentene fremgikk det imidlertid at flere kunne beholde deltidsjobb ved siden av studiene, og arbeidsmengden syntes å være normal. Dette kan bety at det estimerte antallet arbeidstimer i egenrapporten bør justeres i forhold til nasjonale retningslinjer og faktisk anvendt tid.

Tabell 5 fra egenrapporten: Forventet arbeidsomfang for studentene i studiet

Emne/modul/ etc. eller semester	Antall studie- poeng	Undervisningstimer ¹ (antall timer)	Selvstudium (antall timer)	Eksamens- forberedelse (antall timer)	Veiledning (antall timer)	Annet spesifiser (antall timer)	Antall timer totalt
FOF1	30	14 uker x 25,5= 357 t	18,5 uker x 17 t= 314 t	2 uker x 40 t= 80 t	*4 t	755	1510
FOF2	30	14 uker x 25,5= 357 t	20 uker x 17 t= 340 t	5 uker x 40 t= 200 t	*6 t	903	1806
Sum timer 1. år	60	714	654	280	10	1658	3316

Konklusjon

Ja, studiets arbeids- og undervisningsformer er egnet til å oppnå læringsutbyttet i forhold til studieplanen.

- Institusjonen bør påse at det er samsvar mellom arbeids- og undervisningsformene og læringsutbyttebeskrivelsene etter gjennomgangen av læringsutbyttebeskrivelsene, samt oppdatere pensum i tråd med nyere forskning.

¹ Antallet undervisningstimer er kontakttiden mellom studentene og fagpersonene i de ulike emnene. ECTS-normen for arbeidsomfang for studentene er 1500-1800 timer per studieår. Dette betyr at arbeidsomfanget etter normen skal ligge på mellom 25 og 30 timer per studiepoeng.

7-2 5. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet for studiet oppnås.

Vurdering

Eksamensordningene er bare delvis beskrevet i studieplanen, som to praktiske oppgaver med tilhørende refleksjon – én i emnet *Form og farge i egen danning* og én i emnet *Form og farge i Steinerpedagogikken*. Den første eksamenen er ikke konkret nevnt med krav til sidetall eller lignende, det mangler også mer spesifikke beskrivelser av hva som skal vektlegges i besvarelsene med tanke på både studenter og sensorer. Det kan også stilles spørsmål ved hvorvidt to skriftlige eksamener er de best egnede eksamensformene for å vurdere de sentrale estetiske og pedagogiske sidene ved studiet. Videre fremgår det av egenrapporten at få eller tilnærmet ingen studenter stryker på eksamenene, og det kan da spørres hvorvidt det stilles tilstrekkelige krav til studentene gjennom eksamen. Komiteen ber RSH beskrive hva de anser som «godt nok» for å bestå studiet og hva de legger i «god kvalitet» med tanke på studiegjennomføring.

Konklusjon

Nei, studiets eksamens- og vurderingsformer er ikke egnet til å oppnå læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.

- Institusjonen må oppgi detaljerte beskrivelser av eksamen for de to emnene samt krav til og vurderingskriterier for disse, slik at eksamenen avspeiler LUB, studieplan og praksis. De må også begrunne at de valgte eksamensformene er egnet for å oppnå studiets oppdaterte læringsutbytte.

7-2 6. Studiet skal ha en tydelig faglig relevans for arbeidsliv og/eller videre studier.

Vurdering

Årsenheten i billedkunstoffag kan sees som et fordypningsemne i kunstoffag for studenter ved Steinerhøyskolens lærerutdanning, men det kan også sees som et frittstående studium basert på perspektivet om kunst som en læringsform. Studiets rekruttering foregår delvis fra RSHs lærerutdanning og noen av studiets uteksaminerte studenter går videre inn i lærerutdanningen på RSH. Under punktet om arbeidslivsrelevans og relevans for videre studier i egenrapporten, vektlegger RSH studiets tilknytning til Steinerskolen og RSHs lærerutdanning. I egenrapporten gjengis det også utfallet av en undersøkelse sendt til tidligere studenter. Svarprosenten var på rundt 30, og av disse var det 60% som oppga studiet som relevant for sitt nåværende virke. De resterende 30% anså ikke studiet som relevant for sin yrkesutøvelse, men mente studiet hadde hatt en personlig betydning. Dette betyr at rundt 20% av studentmassen oppga studiet som arbeidslivsrelevant. Dette er en noe lav total prosent, men den lave svarprosenten i denne typen undersøkelser er ikke unik for RSH og et problem for den høyere utdanningssektoren generelt. Det er imidlertid ikke noe fra denne undersøkelsen som tilsier at studiet bare er relevant for mennesker som arbeider innenfor steinermiljøet, og det fremkommer heller ikke at Steinerskolen eller lærerutdanningen er de eneste studiet rekrutterer til, selv om det var en overvekt av utdanningsrelaterte arbeidsplasser i studentundersøkelsen.

At studiet primært retter seg mot Steinerskolen, fremgår i komiteens mening heller ikke av den øvrige studieplanen, slik egenrapporten hevder under punktet om arbeidslivsrelevans. Det bør derfor vurderes hvorvidt studiet mer ensidig skal være en fordypning for RSHs lærerutdanning, eller om studiet kan og

bør ha en bredere relevans. I så fall bør dette fokuset tydeliggjøres i studieplanen. I komiteens intervjuer av arbeidsgivere og tidligere studenter/kandidater, var tre steinerskolerektorer samt fire steinerskolelærere plukket ut. Samtlige oppga studiet som relevant for lærerjobben i Steinerskolen og fremhevet betydningen av kunstfag i steinerpedagogikken.

Det virker dermed som tilknytningen og rekrutteringen til Steinerskolen som arbeidssted er god. Dette er imidlertid ikke nok med tanke på det ønskede antallet studenter årlig – studiet bør derfor utvikle og formidle en bredere tenkning rundt arbeidslivsrelevans og relevans for videre studier, både til studenter og potensielle arbeidsgivere. Etter komiteens mening bør studiet i større grad også sees i sammenheng med andre studietilbud og tilby rådgiving rundt dette.

Konklusjon

Ja, studiet har en tydelig faglig relevans for arbeidsliv og/eller videre studier.

- Institusjonen bør utvide sin arbeidslivstilknytning til å inkludere andre perspektiver og partnere enn bare Steinerskolen, og dette bør formidles til studentene som en del av studiet.
- Studiet bør sees i sammenheng med andre studier og tilby rådgiving rundt dette.

7-2 7. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, som er tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

Studieplanen refererer flere steder til oppdatert forskning, for eksempel innenfor kunst- og sanseteorier. Etter en gjennomgang av studieplan, pensum og undervisningsformer, kan komiteen imidlertid ikke se at koblingen til oppdatert forskning og litteratur er ivaretatt. Pensumlisten inneholder få nyere referanser og bare et begrenset utvalg av nyere teori – hovedvekten ligger på Rudolf Steiners tekster. Studiet har ingen ansatte med doktorgrad og det er ikke satt opp noen liste med eksterne foredragsholdere som kan utfylle de faglige perspektivene. Komiteen etterlyser sansepedagogiske og sansefilosofiske referanser som John Dewey, Maurice Merleau-Ponty, Michel Serres, Georges Didi-Huberman, Gernot Böhme, Juhani Pallasmaa, Juha Varto, m.fl., og ellers en større vekt på koblinger til samtidig kunstteori i tilknytning til pedagogikk.

Faglærerne ved studiet har omfattende praksiskompetanse, men har få dokumenterte utviklingsarbeider eller forskningsresultater. Det synes imidlertid ikke som det inngår noen tid til faglig oppdatering for de ansatte ved Billedkunstfag – selv med en 50% stilling kan man i høyere utdanning forvente 15-20% FoU-tid. Se ytterligere kommenterer under punkt 7-3 4.

Komiteen har likevel fått flere indikasjoner på at bestemte prosesser knyttet til kunst og pedagogikk gjennomgås i dybden, og at det skapes rom for refleksjon og diskusjon på studiet, blant annet gjennom gjentatte utprøvinger og praksisbesøk. Disse undervisningsformene som gir studentene en forskningserfaring, kan i større grad fremheves og knyttes til et oppdatert pensum og en variert foredragsliste.

Konklusjon

Nei, studiet har ikke tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid tilpasset studiets egenart.

- Studiets pensumliste må oppdateres og undervisningen må reflektere denne. Høyskolen må gjennomgå studieplanen og påse at undervisningen er basert på nyere forskning. De ansatte ved studiet må gis anledning til å oppdatere seg faglig, og det bør stilles krav til dokumentert forskning og utviklingsarbeid.

7-2 8. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering. Disse ordningene skal være tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

Studiet hadde da egenrapporten ble produsert og ved institusjonsbesøket ikke etablert noen utvekslingsavtaler. Dette er et nasjonalt krav fra og med 60 studiepoeng i Norge, og dermed ufravikelig.

Årstudiet har en avtale med en tysk professor og billedhugger, som er ansatt ved studiet i en 10% stilling og som leder en prosjektperiode i billedhugging. Videre har en førstelektor ved studiet, jevnlig undervisning ved steinerpedagogiske lærerutdanninger i Slovenia og Kroatia. Faglærerne synes å bruke sine internasjonale erfaringer og nettverk, men dette er ikke formalisert og det foreligger ikke noen andre klare planer for internasjonalisering i tilknytning til studiet. Studiet bør i komiteens øyne ha mer og tydeligere vekt på konsekvent innlemmelse og bruk av internasjonale fagpersoner og utenlandske utdanningsinstitusjoner.

Konklusjon

Nei, studiet har ikke ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

- Institusjonen må etablere minst én utvekslingsavtale innen den gitte tidsfristen, og ellers formulere målsettinger for internasjonalisering som inngår i studiet.

7-2 9. Institusjonen skal ha lokaler, bibliotekstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene, som er tilpasset studiet.

Vurdering

RSHs lokaler ligger i en rolig del av Oslos bykjerne, og mange av rommene er nyoppussede. Det meste av billedkunstfagstudiet foregår i et av loftsrommene som også brukes til flere andre aktiviteter - dette er rimelig godt lagt opp for praktisk arbeid med overlys, vann og større arbeidsflater. Lokalene er generelt lyse og tiltalende, men det er få gode teorirom, og det kan spørres hvordan disse deles med lærerutdanningen. Teorirommene ansees likevel som tilstrekkelige for den undervisningen som gis på årsstudiet i billedkunstfag, selv om det kunne vært bedre tilrettelagt for teoretisk og skriftlig arbeid.

Biblioteket er lite og det har kun 8 arbeidsplasser, 4 med datamaskiner, fordelt på litt i overkant av 200 studenter. Biblioteket virket heller ikke som det ble mye brukt av studentene, og det meste av litteraturen syntes noe foreldet og spesifikt rettet mot steinerpedagogikk. Bibliotekstjenesten virket altså å speile et noe mangelfullt fokus på forskning og fornying i studiet. Et bibliotek skal tjene studie- og forskningsmiljøet som læringssenter, og være et sted der den studerende kan søke opp informasjon og kritisk vurdere kunnskap på et vitenskapelig nivå.

Studiet hadde likevel i all hovedsak den nødvendige infrastruktur, og ved institusjonsbesøket virket både ansatte og studenter fornøyde med lokaler og arbeidsforhold. Komiteen hadde gjerne sett et mer oppdatert læringssenter, men man vet at studenter i dag stort sett bruker egne datamaskiner, og at de der har tilgang til nettressurser med oppdatert forskningslitteratur. Dessuten er årsenheten i billedkunsthøgskolen et praktisk studieår der mye av undervisningen vil foregå i atellieret i loftsrommet, og komiteen anser disse lokalene som tilstrekkelig for at rundt 15 studenter i billedkunsthøgskolen skal kunne oppnå læringsutbyttet for studiet.

Konklusjon

Ja, studiet har infrastruktur som er relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

- Institusjonen bør gjennomgå bibliotekstjenestene med tanke på oppdatert litteratur og vurdere behov for ytterligere arbeidsrom/pc-rom til studentene – dette særlig med tanke på teoriundervisning og skriftlig arbeid.

3.3 Fagmiljø tilknyttet studiet

7-3 1. Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.

Vurdering

Det er totalt 1.0 årsverk knyttet til studiet. Høsten 2014 ble det gitt opptak til 15 studenter. Komiteen vurderer at et fagmiljø på 1.0 årsverk er tilpasset antallet studenter. Fagmiljøets fast ansatte, har alle lang fartstid innenfor kunstpedagogisk utdanning. Komiteen er likevel usikre på om fagmiljøets sammensetning og samlede kompetanse er bred og spisset nok til å ivareta den forskning og den faglige utviklingen som studiet trenger. Alle lærerne på studiet har nå en skapende bakgrunn med steinerperspektiv og deretter lang realkompetanse i høyere steinerutdanning. Studiet har imidlertid en tyngre pedagogisk komponent samt en viss vektlegging av oppdatert kunstkompetanse og kunsthistorie – fagmiljøet viser i så måte et noe snevert utvalg. Komiteen hadde her gjerne sett en mer sammensatt faglig profil blant de faste faglærerne og mener Steinerhøgskolen bør rekruttere flere lærere med spisset førstekompetanse i forhold til studiet. Komiteen mener likevel ikke det er grunn til å si at fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse ikke er dekket, fordi studiet i stor grad er utviklet av gjeldende faglærere på bakgrunn av deres kompetanse innen kunsthøgskolen og steinerpedagogikk – disse har også lang fartstid, god praksistilknytning og synes dedikerte.

Konklusjon

Ja, fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse er tilpasset studiet slik det er beskrevet i planen og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.

- Institusjonen bør trekke inn ytterligere førstekompetanse innen (steiner)pedagogikk og kunsthistorie/estetisk teori, kompetanse som kan gi samtidige perspektiver på betydningen av kunst i (steiner)pedagogikken.

7-3 2. Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk relevante for studiet.

Vurdering

Med tanke på steinerpedagogikken deltar fagmiljøet aktivt nasjonalt, men stiller svakere i det internasjonale samarbeidet, da ingen i fagmiljøet deltar i NORENSE og heller ikke deltok på seminaret «Vitenskap og kunst» arrangert av Freie Hochschule Stuttgart, som nevnes som spesielt viktig i egenrapporten.

Vi savner også en mer aktiv deltakelse i forhold til kunstfag både nasjonalt og internasjonalt, slik at fagmiljøet kan holde seg oppdatert på et bredere felt enn det som er spesifikt knyttet til steinerpedagogikken. Et eksempel her er Agenda-seminarene som avdelingen Kunst og Håndverk på Kunsthøgskolen i Oslo arrangerer månedlig, og som knytter til seg både nasjonale og internasjonale forskningskapasiteter.

Komiteen vurderer det likevel slik at fagmiljøet har en viss internasjonal kontakt og interesse, men at denne bør styrkes og rettes i tråd med tidens krav og utvikling. Nivået på studieåret i billedkunstfag vurderes imidlertid ikke som spesielt lavt i forhold til andre utdanningsinstitusjoner.

Konklusjon

Ja, fagmiljøet deltar aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk relevante for studiet.

- Institusjonen bør delta mer aktivt i nasjonale og internasjonale nettverk på det kunstfaglige og pedagogiske feltet også utenfor steinermiljøet.

7-3 3. Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være personer med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studiet.

De syklusene som ikke er aktuelle for denne rapporten, markeres i svakt grått

For de ulike syklusene gjelder i tillegg:

- a. For første syklus skal minst 20 prosent av det samlede fagmiljøet være ansatte med førstestillingskompetanse

b. For andre syklus skal minst 10 prosent av det samlede fagmiljøet være professorer eller dosenter og ytterligere 40 prosent være ansatte med førstestillingskompetanse.

Vurdering

Det er knyttet 1.0 årsverk til studiet som deles mellom tre fagpersoner. I følge tabell 6 i egenrapporten «Fagmiljøets faglige bidrag i studiet: 2014-2015», er det en av fagpersonene som inngår i studiet med 0,5 årsverk. Denne sentrale fagpersonen er i hovedstilling ved RSH, og kravet til 50% hovedstilling er dermed dekket. Også kravet til at minst 20% av det samlede fagmiljøet skal være ansatte med førstestillingskompetanse, er dekket gjennom at denne fagpersonen har fått opprykk til førstelektor. I tillegg har RSH knyttet til seg en professor som bidrar med 10 % inn i studiet. RSH har dermed 60% førstestillingskompetanse i studiet. Den siste sentrale fagpersonen deltar med 40%, men har ikke førstestillingskompetanse.

Når det gjelder kravet som sier at det skal være førstestillingskompetanse i sentrale deler av studiet, har komiteen vært opptatt av ref. punkt 7-3.1 hvorvidt studiet nå har førstekompetanse 'i de sentrale delene av studiet'. Hvis den nevnte personens førstekompetanse defineres som både pedagogisk og kunstnerisk, kan dette begrunnes. Ettersom komiteen har påpekt sentrale mangler ved studiets dokumenterte forskning, så kan denne pedagogiske førstekompetansen trekkes i tvil. Komiteen hadde også gjerne sett at teorier rundt kunstens betydning i pedagogikken og kunsthistorie/estetikk ble ivaretatt av noen med førstekompetanse på området. Hvis studiet knyttet til seg noen for eksempel fra RSHs lærerutdanning, ville vedkommende vært fast ansatt ved RSH, men vedkommende måtte da ha faste studieoppgaver ved årsstudiet i billedkunsthøgskolen. Videre ville det også vært positivt om førstekompetente lærere, som tidligere har vært inne, igjen fikk en fast tilknytning, om ikke en viss stillingsprosent.

Komiteen konkluderer med at studiets sentrale deler *er* dekket av førstekompetanse, fordi faglærernes kompetanseområder samsvarer med studiets profil og oppbygging. Dette kravet må likevel sees i sammenheng med det svake forskningsfokus og den manglende utviklingen av dokumentert kunstnerisk utviklingsarbeid ved RSH. Det at komiteen ser dette kravet som oppfylt, er derfor avhengig av at RSH sikrer en mer kvalitativ faglig og forskningsmessig utvikling, jf. Punkt 7-3 4, for studiets ansatte samt vurderer disse aspektene ved nyansettelser.

Konklusjon

Ja, institusjonen dekker kravet til førstekompetanse i studiets sentrale deler.

- Institusjonen bør jobbe med å få på plass ytterligere pedagogisk førstekompetanse, for eksempel fra lærerstudiet ved RSH, som behandler kunstens betydning i pedagogikken i 5-10%, samt inkludere ulike førstekompetente undervisere innen estetikk og kunsthistorie i studiets undervisningsplan.

7-3 4. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

De syklusene som ikke er aktuelle for denne rapporten, markeres i svakt grått

For de ulike syklusene gjelder i tillegg:

a. For første syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på et nivå som er tilfredsstillende for studiets innhold og nivå.

b. For andre syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på høyt nivå.

Vurdering

I egenrapporten fremkommer det at RSH har en egen forskningssatsing – kalt FRUKT. Utover dette er det få dokumenterte forskningsresultater og omtrent ingen innenfor tellende kanaler i NVI-systemet, heller ikke utviklingsarbeid som forholder seg til nyere retningslinjer utviklet av Universitets- og høyskolerådet. De forskningsnettverkene som er rapportert er utelukkende i en steinerpedagogisk kontekst, det samme gjelder også faglærernes foredrag og samarbeid. Det er positivt at RSH er aktivt deltagende i disse nettverkene og viktig for utdanningens utvikling, samtidig er det en tydelig svakhet at de begrenser seg til steinerkonteksten. Derfor bør dialogen med andre pedagogiske perspektiver utvikles og forskningen som gjøres bør presenteres også i andre kontekster.

Faglærernes utstillinger er primært tilknyttet gallerier uten omfattende søknadsordninger, og det er heller ikke snakk om institusjoner eller museer som gir grunnlag for tellende utviklingsarbeid, slik som statsstøttede eller anerkjente museer, kunsthaller, gallerier med fokus på internasjonal samtidskunst eller gallerier med et nasjonalt eller internasjonalt høyt kunstnerisk nivå. Faglærerne på studiet har omfattende praktisk kompetanse på sine fagområder og denne er klart relevant for studiet. Men generelt er både utviklingsarbeid og forskning dårlig dokumentert, og lite av det foregår i anerkjente eller tellende kanaler. RSH er heller ikke tydelige på hvorvidt studiets ansatte driver med forskning eller utviklingsarbeid, og på hvilket grunnlag de definerer sine arbeider som henholdsvis forskning eller utviklingsarbeid.

Komiteen vil her presisere at det finnes visse kriterier for hva som skal telle som forskning og utviklingsarbeid i høyere utdanning, og at ikke all skapende virksomhet vil kunne ansees som utviklingsarbeid eller forskning. Her etterlyser komiteen en større bevissthet om gjeldende ordninger innenfor norsk høyere utdanning, samt en oppdatering av kriterier for kunstnerisk utviklingsarbeid / kunstnerisk forskning (se blant annet UHR, Stipendprogrammet og Kunsthøgskolen i Bergens søknad om akkreditering som vitenskapelig høyskole). RSH må altså gjennom strategisk planlegging etablere en struktur og retningslinjer for kunstnerisk utviklingsarbeid i overensstemmelse med gjeldende forskrifter på området. Denne må inneholde spesifikke krav til og retningslinjer for gyldigheten av kunstnerisk utviklingsarbeid, prosedyrer, krav ifb. med igangsettelse af forskningsprosjekter, gjennomførelse, dokumentasjon og ikke minst *anvendelsen* av forskningen i f.eks undervisningen.

Komiteen erfarte i samtalene med RSH at det var en tydelig intensjon om å utvikle forskningssatsingen, med tanke på videre faglig utvikling for de allerede tilsatte gjennom forskningstid, samt evt. gjennom nyansettelser. Disse intensjonene bør virkeliggjøres.

Konklusjon

Nei, institusjonen driver ikke i tilstrekkelig grad aktiv forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

- Institusjonen må oppdatere seg på formelle kriterier for forskning og utviklingsarbeid, samt gi de ansatte ved studiet anledning til å oppdatere og fornye seg faglig, blant annet gjennom en avsatt prosenttid til FoU.
- Høyskolen må videre utvikle en mer spisset og langsiktig strategi for forskning og utviklingsarbeid der det legges opp til rekruttering, utvikling av forskere/Ph.D.-kandidater samt stilles krav til dokumenterte resultater på området.

7-3 5. For studier med praksis skal fagmiljøet og eksterne praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet.

Vurdering

Komiteen mener det er en betydelig praksiskomponent i studiet som ikke er tilstrekkelig redegjort for, se punkt 7 1-4. Imidlertid har fagmiljøet omfattende erfaring fra praksisfeltet, men denne er heller ikke tilstrekkelig dokumentert eller redegjort for.

Konklusjon

Nei, institusjonen redegjør ikke tilstrekkelig for at fagmiljøet har hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet.

- Institusjonen må redegjøre for studiets praksiskomponent og relevansen av denne.

4 Samlet konklusjon/oversikt over mangler og forbedringspunkter

På bakgrunn av egenrapporten med tilhørende dokumentasjon og informasjon fra institusjonsbesøket, konkluderer den sakkyndig komiteen følgende:

Årsenhet i billedkunsthøgskolen oppfyller ikke alle kravene i studietilsynsforskriften av 28. februar 2013.

I vurderingene fremkommer det hvilke krav som må innfris for at studiet skal beholde akkrediteringen, og i tillegg har komiteen nedfelt råd til videre utvikling av dette studiet.

Følgende krav i tilsynsforskriften er ikke tilfredsstillende oppfylt:

7- 1 2. Krav i aktuelle forskrifter og rammeplaner fra Kunnskapsdepartementet skal være oppfylt.

7-1 4. For studier med praksis skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

7-2 1. Studiet skal ha et dekkende navn.

7-2 2. Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

7-2 3. Studiets innhold og oppbygning skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet oppnås.

7-2 5. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet for studiet oppnås.

7-2 7. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

7-2 8. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

7-3 4. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

7-3 5. For studier med praksis skal fagmiljøet og eksterne praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet.

Følgende krav må innfris for å beholde akkreditering:

- Institusjonen må fastsette et generelt opptakskrav som gjelder for alle søkerne evt også rangeringsregler for ellers likt kvalifiserte søkere.
- Institusjonen må synliggjøre omfanget og betydningen av praksisbesøkene i studiet, og lage avtaler som regulerer dette dersom det er snakk om ukentlige besøk over perioder på flere måneder.
- Institusjonen må nevne studiets viktige pedagogiske komponent i tittelen og tydeligere knytte studiet til steinerpedagogikken.
- Institusjonen må kutte i antallet beskrivelser og bedre vurdere bruken av begrepene som beskriver det tiltenkte og realistisk mulige læringsutbyttet.
- Institusjonen må velge ut beskrivelser som reflekterer studiets innhold. Det må være samsvar mellom studiets navn, undervisningsplan, læringsutbyttebeskrivelser og pensum.
- Institusjonen må oppgi detaljerte beskrivelser av eksamen for de to emnene samt krav til og vurderingskriterier for disse, slik at eksamenen avspeiler LUB, studieplan og praksis. De må også begrunne at de valgte eksamensformene er egnet for å oppnå studiets oppdaterte læringsutbytte.
- Studiets pensumliste må oppdateres og undervisningen må reflektere denne. Høyskolen må gjennomgå studieplanen og påse at undervisningen er basert på nyere forskning. De ansatte ved studiet må gis anledning til å oppdatere seg faglig, og det bør stilles krav til dokumentert forskning og utviklingsarbeid.
- Institusjonen må etablere minst én utvekslingsavtale innen den gitte tidsfristen, og ellers formulere målsettinger for internasjonalisering som inngår i studiet.

- Institusjonen må oppdatere seg på formelle kriterier for forskning og utviklingsarbeid, samt gi de ansatte ved studiet anledning til å oppdatere og fornye seg faglig, blant annet gjennom en avsatt prosenttid til FoU.
- Høyskolen må videre utvikle en mer spisset og langsiktig strategi for forskning og utviklingsarbeid der det legges opp til rekruttering, utvikling av forskere/Ph.D.-kandidater samt stilles krav til dokumenterte resultater på området.
- Institusjonen må redegjøre for studiets praksiskomponent og relevansen av denne.

Videre har komiteen gitt følgende råd for videre utvikling:

- Institusjonen bør tydeliggjøre i de nye vedtektene at styret skal ha representanter for de ansatte i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 8-1.
- Institusjonen bør oppdatere forskriften, bl.a. slik at den bringes i samsvar med senere lov- og forskriftsendringer og praksis for utforming av studieplaner. RSH bør i den sammenheng også bl.a. vurdere om det er behov for bestemmelser om krav til fordypning i bachelorgradene ved høyskolen.
- revidere beskrivelsen av klagenemnda og/eller bestemmelsene i forskrift om opptak, studier og eksamen ved RSH om klagenemndas oppgaver slik at det er samsvar mellom disse dokumentene.
- Institusjonen bør vurdere å benevne studieavtalen utdanningsplan og innta i planen referanse til aktuelle lover, forskrifter og annet regelverk som studentene må kjenne til som student ved en institusjon innen høyere utdanning.
- Institusjonen bør fastsette tydeligere kriterier for vurdering av realkompetanse
- Institusjonen bør beskrive kriterier for eventuell portefolio-vurdering
- Institusjonen bør arbeide mer målrettet med rekrutteringen til årstudiet, både utenfor steinerpedagogiske kretser og internt på lærerutdanningen ved RSH.
- Institusjonen bør påse at det er samsvar mellom arbeids- og undervisningsformene og læringsutbyttebeskrivelsene etter gjennomgangen av læringsutbyttebeskrivelsene, samt oppdatere pensum i tråd med nyere forskning.
- Institusjonen bør utvide sin arbeidslivstilknytning til å inkludere andre perspektiver og partnere enn bare Steinerskolen, og dette bør formidles til studentene som en del av studiet.
- Studiet bør sees i sammenheng med andre studier og tilby rådgiving rundt dette.
- Institusjonen bør gjennomgå bibliotekstjenestene med tanke på oppdatert litteratur, og vurdere behov for ytterlige arbeidsrom/pc-rom til studentene – dette særlig med tanke på teoriundervisning og skriftlig arbeid.
- Institusjonen bør trekke inn ytterligere førstekompetanse innen (steiner)pedagogikk og kunsthistorie/estetisk teori, kompetanse som kan gi samtidige perspektiver på betydningen av kunst i (steiner)pedagogikken.

- Institusjonen bør delta mer aktivt i nasjonale og internasjonale nettverk på det kunstfaglige og pedagogiske feltet også utenfor steinermiljøet.
- Institusjonen bør jobbe med å få på plass ytterligere pedagogisk førstekompetanse, for eksempel fra lærerstudiet ved RSH, som behandler kunstens betydning i pedagogikken i 5-10%, samt inkludere ulike førstekompetente undervisere innen estetikk og kunsthistorie i studiets undervisningsplan.

5 Institusjonens kommentar

1. Institusjonen må fastsette et generelt opptakskrav som gjelder for alle søkerne evt. også rangeringsregler for ellers likt kvalifiserte søkere.

I komiteens vurdering framkommer en forståelse av at høyskolen opererer med egen kvote for opptak på bakgrunn av annen høyere utdanning, og at studiet både er en grunn- og videreutdanning. Det man har forsøkt å kommunisere, både gjennom egenrapport og i intervjuer ved institusjonsbesøket, er at studiet gjennom steinerskolenes kompetansehevingsplaner har vært/er et uttalt tilbud til lærere som allerede har en steinerpedagogisk/pedagogisk grunnutdanning. Kunstfaglige- og tverrfaglige arbeidsmetoder er integrerte deler i en steinerpedagogisk lærerutdanning, og studiet vil dermed være en fordypning av fagområdet som tidligere lærerstudenter allerede har blitt introdusert for. Dette er imidlertid en vurdering som skolene/læreren gjør.

Steinerhøyskolen har altså ingen kvoteordning knyttet til opptak til studiet. Gjeldende opptakskrav er henholdsvis generell studiekompetanse (GENS) eller realkompetanse (REAL). Det beskrives rangeringsregler for begge type søkere i oppdatert studieplan. Søkere med høyere utdanning blir bedt om å dokumentere GENS. I henhold til opptaksforskriftens § 4-10 har høyskolen anledning til å gi opptaksprøve/vurdere portefolio, men opptaksprøve har ikke vært benyttet for opptak til dette studiet. I forbindelse med søknad på bakgrunn av REAL vurderes opptak ut i fra den samlede kompetansen søker dokumenterer innenfor eget kunstnerisk arbeid/virksomhet og relevant kunstfaglig og/eller pedagogisk erfaring, slik det nå beskrives i rangeringsreglene i oppdatert studieplan. Gjennom komiteens rapport ble det tydelig at dette trengte presisering, og det er nå gjort. Se for øvrig oppdatert studieplan, vedlegg

2. Institusjonen må synliggjøre omfanget og betydningen av praksisbesøkene i studiet, og lage avtaler som regulerer dette dersom det er snakk om ukentlige besøk over perioder på flere måneder.

Steinerhøyskolens utdanninger er generelt sett praksisnære studier. Den pedagogiske forankringen i dette studiet har ikke vært betraktet som en *praksisdel*, slik dette er organisert ved øvrige studietilbud på bachelornivå ved Steinerhøyskolen. Dette kan ligge til grunn for en underkommunisering av praksis i studieplan og underdokumenter. I oppdatert studieplan har tradisjoner og praktisering knyttet til skolebesøk som en del av studiet blitt framhevet.

Studiets praksis/modellundervisning gjennomføres i henhold til inngåtte avtaler med steinerskoler (vedlegg 2.1 og 2.2). Gjennom jevnlig praksisbesøk skal studenten følge relevante undervisningsopplegg i kunst og håndverk på ulike klassetrinn.

Det er ca. 20 dager praksis i løpet av ett studieår, som fordeler seg på 10 - 12 dager om høsten og 8 -10 dager om våren. I vedlegg (tabell 2) synliggjøres omfanget av praksisbesøkene innenfor det samlede arbeidsomfanget for studiet.

Se også punkt 11 i dette dokumentet og studieplan (vedlegg 1).

3. Institusjonen må nevne studiets viktige pedagogiske komponent i tittelen og tydeligere knytte studiet til steinerpedagogikken.

Studietilbudet ble i 2005 akkreditert under navnet *Studieår i billedkunstfag*, som i steinerpedagogisk kontekst gir studiet en klar pedagogisk- og kunstfaglig retning. Gjennom revideringen av årsenheten påpeker kommisjonen at det etablerte norske navnet på studiet kommuniserer dårlig utad i deres øyne, og at studiets innhold reflekteres tydeligere i de engelske titlene.

Etter råd fra komiteen er *Form og farge i steinerpedagogisk perspektiv* foreslått som nytt navn for studiet; som dermed også direkte reflekterer de to tilhørende emnene *Form og farge i egen danning* og *Form og farge i steinerpedagogikken*.

4. Institusjonen må kutte i antallet beskrivelser og bedre vurdere bruken av begrepene som beskriver det tiltenkte og realistisk mulige læringsutbyttet.

Studiets læringsutbyttebeskrivelser har blitt sammenfattet og foreligger nå i oppdatert studieplan, vedlegg 1. Ved gjennomgang av studieplanen er læringsmålene nøye vurdert med tanke på begrepsbruk i læringsutbyttebeskrivelsene.

5. Institusjonen må velge ut beskrivelser som reflekterer studiets innhold. Det må være samsvar mellom studiets navn, undervisningsplan, læringsutbyttebeskrivelser og pensum.

Studieplanens detaljnivå, der hvert underemne var inndelt med LUB, medførte en god del gjentakelser, og planen kan derfor ha fremstått som sprikende. Studieplanen er gjennomgått på nytt, læringsutbyttebeskrivelsene samordnet og presisert, og med dette reflekterer den studiets innhold på en bedre måte.

6. Institusjonen må oppgi detaljerte beskrivelser av eksamen for de to emnene samt krav til og vurderingskriterier for disse, slik at eksamen avspeiler LUB, studieplan og praksis. De må også begrunne at de valgte eksamensformene er egnet for å oppnå studiets oppdaterte læringsutbytte.

Studiets vurderingsformer fremgår av studieplanen (vedlegg 1) og går i korthet ut på at alle arbeidskrav i hvert emne må være godkjente. I tillegg kreves det at studenten har mindre enn 20 % fravær i alle timeplanlagte aktiviteter. *Semesteroppgaven* og *avslutningsoppgaven* anses som arbeidskrav (beskrivelser inngår i vedlegg). Semesteroppgaven vektlegger studentens egen kunstneriske utvikling, og dette reflekterer emnets navn og innhold: *Form og farge i egen danning*. Avslutningsoppgaven har både en kunstnerisk og en pedagogisk del og reflekterer dermed navn og

innhold i emnet: *Form og farge i steinerpedagogikken*. Vurderingskriterier og beskrivelser av vurderingspraksis ved studiet er vedlagt (vedlegg 6).

7. Studiets pensumliste må oppdateres og undervisningen må reflektere denne. Høgskolen må gjennomgå studieplanen og påse at undervisningen er basert på nyere forskning. De ansatte ved studiet må gis anledning til å oppdatere seg faglig, og det bør stilles krav til dokumentert forskning og utviklingsarbeid.

Se oppdatert litteraturliste for studiet, vedlegg 7, samt punkt 9 i dette dokumentet som behandler siste del av komiteens krav/vurdering ovenfor.

8. Institusjonen må etablere minst én utvekslingsavtale innen den gitte tidsfristen, og ellers formulere målsettinger for internasjonalisering som inngår i studiet.

Studentutveksling med Alanus University of Arts and Social Sciences (Alanus Hochschule) foreligger (vedlegg 8.1 og 8.2). Steinerhøgskolen har en generell samarbeidsavtale med Alanus, inngått i 2010 og fornyet i 2015. Der inngår studentutveksling samt faglig samarbeid og utveksling mellom fagansatte ved Alanus og Steinerhøgskolen knyttet til undervisning og fagutvikling ved alle høyskolens studietilbud.

Utdrag fra intensjoner i avtalen (vedlegg 8.2):

- to encourage exchange visits in the following categories: undergraduate and graduate students, non-teaching and post-graduate fellows; junior and senior faculty members who will carry out teaching and/or scholarly research, including joint research projects
- to exchange information and materials in those fields that are of interest to both institutions
- to facilitate negotiations and arrangements made by individuals or faculties in the accomplishment of the above exchanges

Samarbeid med Norsk Form pedagogiske og kunst- og arkitekturfaglige miljøer på Sicilia, Italia

De siste ti årene har det pågått et utstrakt samarbeid mellom pedagogiske og kunst- og arkitekturfaglige miljøer på Sicilia, Italia og Norge. Norsk Form, ved seniorrådgiver Alf Howlid, har hovedansvar for prosjektet. Høgskolens studie i billedkunstfag har, ved førstelektoren, en aktiv rolle innenfor temaet kunst og pedagogikk gjennom kurs og foredragsvirksomhet (vedlegg 8.3).

POESIS – International Platform for Resilient Education and Applied Creativity

Poesis er en internasjonal plattform som tilbyr foredrag, seminarer, mesterklasser og rådgivning innenfor områdene kunst, kreativitet og pedagogikk, hovedsakelig i Europeiske land (Slovenia, Kroatia, Bosnia-Hercegovina og Italia). Steinerhøgskolens Studieår i billedkunstfag er, ved førstelektoren, bidragsyter i små og store internasjonale arrangementer gjennom POESIS (se vedlegg 8.4).

Steinerhøgskolens målsetning er å bygge videre på eksisterende samarbeid ved å fortsette:

- å knytte høyt kvalifiserte fagtilsatte fra Alanus til det gjeldende studiet

- pågående pedagogisk, kunst- og arkitekturfaglig samarbeid med Norsk Form og partnere i Italia
- pågående samarbeid med POESIS
- å legge til rette for at høyskolens fagmiljø kan delta i konferanser med aktuelle temaer for studiet
- å legge til rette for utveksling av studenter

Det er en underdokumentering av Steinerhøyskolens internasjonale og nasjonale samarbeidsprosjekter. Det er derfor også en generell målsetning om å forbedre dokumentasjonen og synliggjøre egne bidrag og samarbeid med andre virksomheter både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

9. Institusjonen må oppdatere seg på formelle kriterier for forskning og utviklingsarbeid, samt gi de ansatte ved studiet anledning til å oppdatere og fornye seg faglig, blant annet gjennom en avsatt prosenttid til FoU.

Steinerhøyskolen har i løpet av prosessen med tilsyn og revisjon av studiet blitt klar over at en årsenhet utløser samme forventninger og krav til forskning og utviklingsarbeid som gradsutdanninger på bachelornivå, første syklus. Steinerhøyskolen er en liten utdanningsinstitusjon. De fagansatte ved denne årsenheten utgjør ett årsverk totalt, fra 2015 økt til 1,25 stilling. Ambisjonene for studiets FoU-resultater må være realistiske sett i forhold til samlede faglige ressurser.

Årsverk for faglige ansatte

Førstelektor i 60 % stilling, hovedstilling

Høyskolelektor i 40 % stilling

Professor i 10 % stilling

Dr.philos. i 15 % stilling, hovedstilling

I tillegg bidrar lærerkrefter fra høyskolens øvrige studietilbud som har pedagogisk førstestillingskompetanse med undervisning i årsstudiet. En fagansatt Dr. philosstilling innebærer å bygge opp FoU i studiet og publisere vitenskapelige artikler i samarbeid med andre fagansatte.

Undervisningsstillingene vil fra 1. august 2015 bli regulert slik at det blir avsatt tid til FoU-arbeid og at dette spesifiseres i stillingsbeskrivelsene.

10. Høyskolen må videre utvikle en mer spisset og langsiktig strategi for forskning og utviklingsarbeid der det legges opp til rekruttering, utvikling av forskere/Ph.D.-kandidater samt stilles krav til dokumenterte resultater på området.

Steinerhøyskolen lager hvert år en prioritert plan: Helhetlige satsningsområder og tiltak for 2015 er basert på analyser, vurderinger av erfaringer fra kvalitetssikringssystemet og konkretiserer mål fra strategisk langtidspan 2005 – 2015:

- øke høyskolens samlede studenttall generelt, på profesjonsutdanningene spesielt
- øke gjennomstrømmingen på de fleste av studiene
- øke prosentandel førstestillingskompetanse blant faglig tilsatte
- øke vitenskapelig publisering – bli mer synlig innenfor fagområdet pedagogikk og oppvekst

- være synlig og tydelig i verdispørsmål rundt pedagogikk, skole og oppvekst i offentligheten
- ta stilling, gjøre tydelige etiske prioriteringer, valg og handlinger
- øke ekstern finansiering av prosjekter.

I tillegg til de overordnede satsningsområdene er det utarbeidet planer på kort og lengre sikt for forskning og utviklingsarbeid ved høyskolen og studiet (se vedlegg 10).

Rekruttering og førstestillingskompetanse

Sakkyndig komité/NOKUT har blant annet henvist til Stipendprogrammet som mulig arena i arbeidet med rekruttering av førstestillingskompetanse innenfor fagområdet, et program som uttaler følgende om aktuelle kandidater:

«Det vil bli rekruttert stipendiater fra hele bredden av kunstneriske uttrykk innen dans, design, film, musikk, teater og visuell kunst. (...) Stipendiaten må være knyttet til en av de norske institusjonene som tilbyr én eller flere skapende og/eller utøvende kunstutdanninger».

Dette klarer vi ikke å tolke på annen måte enn at det ikke er mulig for vår høyskole å søke stipendiat via dette programmet da vi ikke har *skapende og/eller utøvende kunstutdanninger*. Steinerhøyskolen må dermed arbeide på andre måter for å rekruttere relevant førstestillingskompetanse. Det har ikke lyktes å finne personer som er førsteamanuensis innenfor kombinasjonen billedkunstfag og steinerpedagogikk. Det er essensielt for studietilbudet at ansatte også har relevant yrkeserfaring/kompetanse. Løsningen blir dermed å «kjøpe inn» supplerende kompetanse til fagmiljøet som totalt utgjør i overkanten av ett årsverk (se strategisk langtidsplan).

Utfordringer og muligheter i framtidig FoU-arbeid på fagområdet; billedkunstfag og pedagogikk

Steinerpedagogikk danner grunnlaget for alle høyskolens studier. Høyskolens samfunnsoppdrag er primært å tilby utdanning til de som skal bli eller er medarbeidere i steinerpedagogiske virksomheter. De forskjellige utdanningene tilbyr ulike perspektiver på pedagogikk og fagdidaktikk. Kunstfagene er helt sentrale i steinerpedagogikken, og FoU-prosjekter ved høyskolen som på ulike måter kan gi mer kunnskap om kunstfagenes betydning for utvikling og læring har relevans for alle studietilbudene. Dette sikrer kollegiet ved studiet et større fagmiljø enn det årsverket som studiets fagansatte utgjør. Samtidig er fagmiljøet ved billedkunståret en faglig ressurs for de andre medarbeiderne ved høyskolens studier. FoU-resultater fra Steinerhøyskolens ansatte har *alltid* et pedagogisk perspektiv og i tillegg *ofte* et kunstfaglig perspektiv. FoU-resultater fra Steinerhøyskolen vil dermed være av interesse for praksisfeltene der pedagoger og medarbeidere integrerer kunstfag i sitt daglige virke. Hovedfokuset har hittil vært å gi gode grunnutdanninger samt inspirerende etter- og videreutdanninger, men innsatsen vil heretter rettes mer mot FoU og andre pedagogiske og kunstfaglige miljøer.

11. Institusjonen må redegjøre for studiets praksiskomponent og relevansen av denne.

(Se også punkt 2 i dette dokumentet.)

Praksiskomponenten er tett knyttet opp til studiets kunstfaglige og pedagogiske profil og innhold. Den er relevant for studiet fordi den kombinerer det kunstnerisk skapende arbeidet samtidig med pedagogisk praksis i skolen. Den gir dessuten en unik mulighet til å se og erfare billedkunstfag og tverrfaglig samarbeid utført i konkrete undervisningssituasjoner i steinerskolene.

Studenten får førstehåndskunnskap om hvordan Steinerskolens læreplan kan realiseres på ulike årstrinn i ulike steinerskoler innenfor billedkunstfagene. Jevnlige praksisbesøk i studiets høst- og vårsemester utgjør en god ramme for utvikling av en kunstfaglig praksis i et studium som ikke primært er rettet mot kunstnerisk virksomhet.

Den såkalte modellundervisningen gir studenten verdifull erfaring, samt mulighet til å følge utvikling av undervisningsopplegg; i eget arbeid og i elevers utvikling og progresjon. Målet er at studenten skal utvikle sin kunstfaglige og pedagogiske kompetanse. Ved å se og prøve ut metodiske elementer i en konkret pedagogisk sammenheng får studenten erfaring med billedkunstfaglig undervisning. Dette understøtter studiets læringsutbytte, blant annet ved at studenten får:

- kunnskap om klassetrinnes temaer og lærestoff og hvordan oppgaver i billedkunstfag relateres til dette og tilpasses elevenes ferdigheter og modning
- se kunstfagsundervisning i praksis og få anledning til å prøve seg under veiledning av lærer
- erfaringer som kan brukes i arbeidet med oppgaver i studiet
- kunnskap om bredden av praktisk-kunstneriske fag ved forskjellige steinerskoler

Se i tillegg oppdatert studieplan, vedlegg 1.

6 Tilleggsvurdering

Steinerhøyskolen (RSH) har nå i all hovedsak besvart utvalgets kommentarer på en tilfredsstillende måte. På de fleste punkter har RSH konkretisert studieinnholdet og imøtekommet med opprettinger. Særlig positivt er tydeliggjøringen av den steinerpedagogiske profilen og det spesifikke kunstneriske faginnholdet i forhold til denne i studieplanen. Utvalget stusser likevel på bruken av begrepet billedkunstfag, som ellers er lite brukt. Er det en kombinasjon av billedkunst og kunstfag? Og når det refereres til 'fag' og 'fagteori' i læringsutbyttebeskrivelsene, er dette billedkunst, kunstfag, billedkunstfag eller de to emnene som inngår i årsenheten? Dette må klargjøres videre.

Det er også positivt at det nå er tilknyttet ytterligere lærerkrefter med førstekompetanse, og at RSHs forskningsstrategi er innlemmet og forklart. Det er også riktig som det kommenteres i RSHs tilsvarende, at det har kommet flere og bestemte krav til forskning, dokumentert forskning og tellekanter i høyere utdanning de senere årene. Dette representerer selvsagt en utfordring for mindre studier, og særlig de som har og har hatt en tydelig praksistilknytning. Det må derfor kunne ansees som tilstrekkelig at det på en rekke av områdene kun foreligger strategier, disse vurderes likevel som realistiske og oppnåelige i overskuelig fremtid. Imidlertid kan utvalget ikke se at det er avsatt noen forskningstid eller satt opp noen forskningsplaner/-prosjekter for de to faglærerne med hovedansvar for studiet. Vi ønsker derfor at dette utdypes ytterligere: Selv om forskningsaktiviteten er basert på kunstnerisk utviklingsarbeid, må denne knyttes til formelle kanaler, visningssteder eller institusjoner, og de som har hovedansvar for studier i høyere utdanning må dokumentere forskningsresultater eller ha realistiske forskningsprosjekter planlagt.

På noen områder ønsker derfor utvalget at RSH skal arbeide videre. Dette gjelder bruken av begrepet fag i læringsutbyttebeskrivelsene og billedkunstfag i studieplanen generelt, samt kommentere

hovedlærernes forskningstid og –planer. RSH må også sørge for å utvikle en juridisk bindende avtale om utveksling.

Utvalget har imidlertid et overordnet positivt inntrykk av studiet og de endringene som RSH har gjort for å imøtekomme utvalgets krav. Utvalget mener studiet er godt på tross av at det i tilleggsvurderingen er konkludert negativt under enkelte punkter. Utvalget mener at de tiltakene RSH må gjøre fremover er av et mindre omfang som de vil være uproblematisk for institusjonen å rette opp.

7- 1 2. Krav i aktuelle forskrifter og rammeplaner fra Kunnskapsdepartementet skal være oppfylt.

Institusjonen må fastsette et generelt opptakskrav som gjelder for alle søkerne evt også rangeringsregler for ellers likt kvalifiserte søkere.

Vurdering

RSH har nå redegjort for opptakskravene. RSH har klargjort at de ikke har noen kvoteordning knyttet til opptak til studiet. Gjeldende opptakskrav er henholdsvis generell studiekompetanse eller realkompetanse. Rangeringsregler for begge type søkere er beskrevet i en oppdatert studieplan som er vedlagt. I henhold til opptaksforskriftens § 4-10 har høyskolen anledning til å gi opptaksprøve/vurdere portefolio, men opptaksprøve har ikke vært benyttet for opptak til dette studiet. Komiteen mener at opptakskravene nå er tilstrekkelig klargjort og at studieplanen nå kommuniserer opptakskravene på en tydelig måte til søkerne.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

7-1 4. For studier med praksis skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Institusjonen må synliggjøre omfanget og betydningen av praksisbesøkene i studiet, og lage avtaler som regulerer dette dersom det er snakk om ukentlige besøk over perioder på flere måneder.

Vurdering

RSH har nå synliggjort praksisdelen i studiet og tydeliggjort at det utgjør en del av studiet. Det er ca. 20 dager praksis i løpet av ett studieår, som fordeler seg på 10 - 12 dager om høsten og 8 -10 dager om våren. RSH har synliggjort omfanget av praksisbesøkene innenfor det samlede arbeidsomfanget for studiet vist gjennom vedlegg. Studiets praksis/modellundervisning gjennomføres i henhold til inngåtte avtaler med steinerskoler. Det er lagt ved avtaler med steinerhøyskoler i Norge som regulerer forhold av betydning for studentene. Den sakkyndige komiteen mener nå at RSH har fått på plass praksisavtaler som sikrer det faglige utbyttet for studentene, og innlemmet dette på en tydelig måte i studiet.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

7-2 1. Studiet skal ha et dekkende navn.

Institusjonen må nevne studiets viktige pedagogiske komponent i tittelen og tydeligere knytte studiet til steinerpedagogikken.

Vurdering

RSH har endret studiets navn i tråd med den sakkyndige komiteens anbefaling og studiet blir nå hetende *Form og farge i steinerpedagogisk perspektiv*. Det engelske navnet på studiet er *Artistic and Educational Application in Colour and Form*. Den sakkyndige komiteen mener at studiets navn nå reflekterer innholdet i studiet på en god måte, men mener at det engelske navnet ikke er helt tilsvarende det norske navnet. Endringen er tilfredsstillende, men RSH bør vurdere å se litt nærmere på forholdet mellom det norske og det engelske navnet på studiet.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør se på forholdet mellom det norske og engelske navnet, som nå i hovedtittelen ikke er helt tilsvarende.

7-2 2. Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Institusjonen må kutte i antallet beskrivelser og bedre vurdere bruken av begrepene som beskriver det tiltenkte og realistisk mulige læringsutbyttet.

Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene for hele studiet er nå samlet og tydeliggjort, men er nå blitt svært generelle. Utvalget ønsker at disse utdypes noe og at begrepet 'fag'/'fagteori' spesifiseres slik at det tydelig fremgår om det er snakk om billedkunst, kunstoffag, billedkunstoffag i en steiner-pedagogisk sammenheng, fagpedagogisk sammenheng, etc. Læringsutbyttebeskrivelsene for de to emnene er tilfredsstillende.

Konklusjon

Nei, høyskolens redegjørelse er ikke tilfredsstillende.

- Høyskolen må utdype læringsutbyttebeskrivelsene for helheten og spesifisere begrepene 'fag' og 'fagteori'.

7-2 3. Studiets innhold og oppbygning skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet oppnås.

Institusjonen må velge ut beskrivelser som reflekterer studiets innhold. Det må være samsvar mellom studiets navn, undervisningsplan, læringsutbyttebeskrivelser og pensum

Vurdering

De ulike settene med læringsutbyttebeskrivelser er nå tilpasset faginnholdet i de ulike emnene og viser nå på en tydelig måte hva studentene skal kunne etter fullført emne.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør gjøre ytterligere refleksjoner rundt hva som menes med fag og fagteori.

7-2 5. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal samsvare med og være tilpasset læringsutbyttebeskrivelsen slik at læringsutbyttet for studiet oppnås.

Institusjonen må oppgi detaljerte beskrivelser av eksamen for de to emnene samt krav til og vurderingskriterier for disse, slik at eksamen avspeiler LUB, studieplan og praksis. De må også begrunne at de valgte eksamensformene er egnet for å oppnå studiets oppdaterte læringsutbytte.

Vurdering

De to oppgavene beskrives nå og det er satt opp vurderingskriterier for de to emnene. Det er nå tydeliggjort hvilke kriterier studentene skal vurderes etter. Høyskolen bør likevel vurdere å knytte de enkelte eksamensoppgavene til de enkelte emnene og sette opp 2-4 vurderingskriterier som skal reflekteres inn i oppgavene. Nå presenteres de spredt gjennom tre ulike tabeller, noe som kan virke forvirrende. Videre bør kriteriene tydelig reflektere grensen mellom 'bestått' og 'ikke bestått' – utvalget foreslår derfor at begrepet 'ikke' legges til i tabellen for 'ikke bestått' på side 5 i de syv nederste rubrikkene, slik at et blir 'ikke eller i liten grad' og 'ikke eller uklart.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør likevel vurdere å knytte de enkelte eksamensoppgavene til de enkelte emnene og sette opp 2-4 vurderingskriterier som skal reflekteres inn i oppgavene.

7-2 7. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Studiets pensumliste må oppdateres og undervisningen må reflektere denne. Høyskolen må gjennomgå studieplanen og påse at undervisningen er basert på nyere forskning.

De ansatte ved studiet må gis anledning til å oppdatere seg faglig, og det bør stilles krav til dokumentert forskning og utviklingsarbeid.

Vurdering

Studiets pensumliste er nå oppdatert på en faglig god måte – litteraturen reflekterer og utdyper det foreslåtte faginnholdet.

Det er nå vedlagt forskningsplaner for en ytterligere fagansatt med førstekompetanse som er tilknyttet studiet, men det er ikke presisert hvorvidt de to hovedlærerne har fått avsatt forskningstid eller vedlagt bestemte forskningsplaner for disse.

Konklusjon

Nei, høyskolens redegjørelse er ikke tilfredsstillende.

- Høyskolen må ytterligere redegjøre for hovedlærernes forskningsaktiviteter og sette av tid slik at planene er gjennomførbare.

7-2 8. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

Institusjonen må etablere minst én utvekslingsavtale innen den gitte tidsfristen, og ellers formulere målsettinger for internasjonalisering som inngår i studiet.

Vurdering

RSH har nå på en tydeligere måte formulert hvilke internasjonaliseringstiltak institusjonen har. Ved institusjonsbesøket ble komiteen klar over at det foregikk mer internasjonalisering i studiet enn det som gikk frem av egenrapporten. I sitt tilsvarende svar har RSH nå synliggjort internasjonaliseringen i studiet på en bedre måte. RSH viser blant annet til utstrakt samarbeid med det pedagogiske kunstmiljøet på Sicilia, Italia og Poesis, en internasjonal plattform som tilbyr foredrag, seminarer, mesterklasser og rådgivning innenfor områdene kunst, kreativitet og pedagogikk, hovedsakelig i europeiske land. RSH har også formulert målsettinger for videreutvikling av sitt eksisterende samarbeid. Den sakkyndige komiteen ser positivt på dette og mener nå at internasjonalisering er ivarettatt i studiet på en god måte.

RSH har nå lagt ved en signert Memorandum of Understanding med Alanus University of Arts and Social Science. Det er positivt at RSH har utviklet en ny avtale som viser intensjoner om samarbeid med Alanus University of Arts. Den sakkyndige komiteen har fått forståelse for at det foregår et utstrakt samarbeid mellom Alanus University of Arts allerede, og dette er en relevant institusjon å samarbeide med innenfor fagfeltet. Det er positivt at RSH har fått på plass en slik avtale.

Avtalen er imidlertid formulert som en intensjon med tanke på å gjennomgå samarbeidet for å formulere en mer formell avtale om utveksling på sikt. Punkt 3 i avtalen lyder som følger «*if the result of these contacts should be such as to justify an agreement of cooperation, the two parties concerned shall endeavor to set up a formal exchange programme as a framework for joint activities*». Avtalen anses derfor ikke som juridisk bindende, og RSH må få på plass en juridisk bindende avtale om utveksling av studenter for at dette kravet skal være oppfylt.

Konklusjon

Nei, høyskolens redegjørelse er ikke tilfredsstillende.

- RSH må utarbeide en juridisk bindende avtale om studentutveksling som er forpliktende for begge parter.

7-3 4. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

Institusjonen må oppdatere seg på formelle kriterier for forskning og utviklingsarbeid, samt gi de ansatte ved studiet anledning til å oppdatere og fornye seg faglig, blant annet gjennom en avsatt prosenttid til FoU.

Høyskolen må videre utvikle en mer spisset og langsiktig strategi for forskning og utviklingsarbeid der det legges opp til rekruttering, utvikling av forskere/Ph.D.-kandidater samt stilles krav til dokumenterte resultater på området.

Vurdering

Institusjonens generelle redegjørelse rundt forskningsstrategi og planer for styrking av forskning er konsise og realistiske. Det forventes likevel at hovedlærerne ved et studium i høyere utdanning har mer konkrete forskningsplaner og evt. avsatt forskningstid, hvis ikke forskningen utøves i annen deltidsstilling. Det foreligger ikke noen slike konkrete planer for hovedlærerne. For den ene faglæreren som er fast ansatt må det lages en strategi for forskning/faglig utviklingsarbeid og avsettes tid til å gjennomføre den. Alternativt kan det lages en strategi for begge hovedlærerne i studiet der det stilles mål om bidrag i en vitenskapelig artikkel eller liknende.

Konklusjon

Nei, høyskolens redegjørelse er ikke tilfredsstillende.

- Høyskolen må knytte forskningsplaner til hovedlærerne ved studiet.

7-3 5. For studier med praksis skal fagmiljøet og eksterne praksisveiledere ha hensiktsmessig erfaring fra praksisfeltet.

Institusjonen må redegjøre for studiets praksiskomponent og relevansen av denne.

Vurdering

RSH har nå redegjort for studiets praksiskomponent og relevansen av denne. Studentene vil motta veiledning av faglærere ved Steinerhøyskolen med erfaring fra praksisfeltet, og bli veiledet av lærere i steinerskolen med yrkeserfaring når de er ute i praksis på steinerskolene. RSH har redegjort for hvordan studentene gjennom veiledning vil få førstehåndskunnskap om hvordan Steinerskolens læreplan kan realiseres på ulike årstrinn i ulike steinerskoler innenfor billedkunstfagene.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

7 Vedtak om gjenopprettingsfrist

Årsenhet i form og farge i steinerpedagogisk perspektiv (tidligere årsenhet i billedkunstfag) oppfyller ikke kravene til følgende kriterier for studier på første syklus, jf. forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning, studietilsynsforskriften:

§7-2 2. Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

§7-2 7. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

§7-2 8. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

§7-3 4. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

Høyskolen gis frist til 30. november 2015 til å dokumentere at de tilfredsstillende kravene i studietilsynsforskriften §7-2 2., §7-2 7., §7-2 8. og §7-3 4.

NOKUT ber høyskolen å legge til grunn studietilsynsforskriftens bestemmelser og de sakkyndiges vurderinger, krav og råd ved utvikling av studiet.

8 Dokumentasjon etter gjenopprettingsfrist

29. oktober 2015 mottok NOKUT ny dokumentasjon etter gjenopprettingsfristen.

Dokumentasjon tilknyttet krav i studietilsynsforskriften §7-2 2., §7-2 7., §7-2 8. og §7-3 4.

7-2 2. Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

I oppdatert studieplan for årsheten *Form og farge i steinerpedagogisk perspektiv* har Steinerhøyskolen utdypet læringsutbyttebeskrivelsene og spesifisert begreper som 'fag' og 'fagteori' i henhold til komiteens krav og anbefalinger (vedlegg 1).

7-2 7. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Redegjørelse for hovedlærernes forskningsaktiviteter og avsatt tid til FoU-arbeid for studiets to hovedlærere, en høyskolelektor og en førstelektor.

Høyskolelektoren

Det er i studieåret 2015/2016 avsatt 15 % av en full stilling (dvs. 244t) til forsknings- og utviklingsarbeid for høyskolelektoren. Han er ansatt i 40 % (651 t) stilling ved høyskolen. I juni 2015 deltok vedkommende på et internasjonalt seminar på Blagoje Delo ved Ekaterinburg i Russland; der temaet var: «Die sozialpädagogische Berufsaufgabe in Zeit der Inklusion. Gesellschaftliche, soziale und individuelle Perspektiven in der Arbeit mit Menschen mit Behinderung» (vedlegg 2). Her hadde han ansvar for den billedkunstneriske aktiviteten på konferansen. Han bidro også med fem foredrag om billedkunstneriske temaer på en internasjonal konferanse i Dornach, Sveits; «Norden i Goetheanum», i månedsskiftet juli-august 2015. For tiden arbeider han med en artikkel om stavkirkeportaler i Norge, især Hedal stavkirkes vestportal: Arbeidstittel: *Om stavkirkeportalenes ornamentale bevegelser*. Intensjonen med artikkelen er å samle egne og andres iakttagelser av stavkirkenes ornamentale billeduttrykk til en helhetlig forståelse. Artikkelen vil blant annet gi studenter og lærere økt forståelse og verdifullt bakgrunnsstoff for undervisning knyttet til arkitekturhistorie, kulturhistorie, ornamentikk og faget formtegning i steinerskoler. Artikkelen planlegges publisert i det fagfelleverderte tidsskriftet *Kirke- og kultur*.

Steinerhøyskolen arrangerte på oppdrag fra Steinerskoleforbundet den årlige nasjonale lærerkonferansen for steinerskolene i Norge «All verdens tid» 15.-17. okt. 2015. Det var nærmere 300 deltakere på konferansen, der blant andre høyskolelektoren ga et konferansebidrag om temaet *Å se tid; om den livsfylte overflate i en skulptur*. Hvilke grunnleggende elementer er tilstede og hvordan kan de bevisstgjøres både i en rent kunstnerisk situasjon og i en kunstpedagogisk sammenheng? Sansesykologiske aspekter og erkjennelsesteoretiske ideer ble trukket inn, samt eksistensielle problemstillinger som behandles i samtidens kunst. Forholdet mellom kunst og natur, og mellom motiv og uttrykk, ble behandlet.

Denne ansatte har i tillegg et illustrasjonsoppdrag i en lesebok for barneskolen som skal utgis på Antropos forlag i 2016.

1 Innhold og program for den årlige nasjonale lærerkonferansen i 2015: «All verdens tid» <http://registremeg.no/Views/Registration/FrontPage.aspx?ID=216>.

Førstelektoren

I studieåret 2015/2016 er det satt av 20 % av full stilling (dvs. 330 t) til forsknings- og utviklingsarbeid for førstelektoren. Hun er ansatt i 70 % (1155 t) stilling ved høyskolen. Hennes FoU-arbeid er hovedsakelig kunstnerisk formidling. Hun har gjennom en årrekke arbeidet med kunstnerisk utviklingsarbeid som har munnet ut i utstillinger og prosjekter. På bakgrunn av dette kontinuerlige arbeidet og hennes brede pedagogiske erfaring fikk hun opprykk til førstestillingskompetanse.

Våren 2015 hadde førstelektoren utstillingen *Fra farge til form - en intuitiv maleprosess*, som viste hennes eksperimentering med materialer som brukes i kunstnerisk og pedagogisk undervisning i steinerskolene. Intensjonen med arbeidet var å utforske mulighetene i materialene. Billedkunstner Per Hess, som også er kjent som faglig leder for mange kunstprosjekter i det offentlige rom, ga en anmeldelse av utstillingen der han blant annet skriver:

«...Hun har forsket på bruken av Stockmarfarger og papirkvaliteter samt voksstift som selges fra Mercurius via Antropos bokhandel i Norge. Gjennom sine billeduttrykk har hun vist hvordan materialene kan arbeides med utover det pedagogiske/didaktiske i skolen og har her forsøkt å løfte uttrykket i en ren kunstnerisk prosess til en inspirasjon for lærere som benytter de samme materialene med sine elever. Bildene har fått et kraftfullt og samtidig subtilt fargespråk gjennom arbeidet med Goethe og Steiners fargelære. Gjennom den fuktige teknikken har farge og form oppstått direkte på papiret og motivene er hentet ut av selve prosessen. Enkelte av akvarellene har et sterkt linjeelement i seg ved bruk av voksstift som avviser akvarellen. Bildene har i hovedsak med et indre element å gjøre, et følelseselement, men også sterke formkrefter som viser et våkent reflektert hendelsesmotiv. En inspirasjon mellom et ekspresjonistisk og impresjonistisk uttrykk. Bildene fremstiller ikke noe forestillende, men er et rent fargespråk, slik som fargen også brukes i steinerskolene. Som grafisk formgiver for Antropos forlag og Antropos bokhandel har jeg satt stor pris på denne utstillingen. Her ser man at kunst og pedagogikk er viktige medspillere til et felles arbeid, med muligheter i begge retninger og uten en kunstnerisk utforskning er det vanskelig å beholde den kunstneriske kvaliteten oppe i skolene.»

Førstelektoren er for tiden aktuell med sitt neste prosjekt: *Dyret og bildet - fra inntrykk til uttrykk*, en billedserie på ni bilder, første gang vist på lærerkonferansen «All verdens tid» (tidligere omtalt). Inspirert av rytme og bevegelse i strek og flate i hulemaleriene, har hun gitt det kunsthistoriske særpreget et samtidsuttrykk i billedserien. Planen er videre å skrive en artikkel med utgangspunkt i dette pågående arbeidet. Teksten skal belyse og drøfte kunsthistoriske aspekter knyttet til undervisning i grunnskole og lærerutdanning. Publikasjonssted er ennå ikke avklart. Hun arbeider for tiden også med to bilder til en utstilling for profesjonelle kunstnere i Galleri Vanntårnet på Nesodden, november 2015 (vedlegg 3).

7-2 8. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

Vedlagt følger juridisk bindende avtale om studentutveksling som er forpliktende for begge parter; Alanus University Of Arts And Social Sciences og Steinerhøyskolen (vedlegg 4).

7-3 4. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

Det er tidligere meldt inn en strategisk langtidsplan 2015-2018 for studiets forsknings- og utviklingsarbeid. Denne er nå konkretisert og oppdatert og viser hvordan hovedlærerne inngår i disse planene i en strategisk langtidsplan for 2015- 2018².

9 Sakkyndig vurdering etter gjenopprettingsfrist

7-2 2. Studiet skal beskrives gjennom krav til læringsutbytte, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Det skal formuleres ett totalt læringsutbytte for hvert studium, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Høyskolen må utdype læringsutbyttebeskrivelsene for helheten og spesifisere begrepene 'fag' og 'fagteori'.

Vurdering

Rudolf Steinerhøyskolen har etter vurderingen fra fagkomiteen gjennomgått sin studieplan for årsheten i billedkunstfag, som de nå har kalt Form og farge i steinerpedagogisk perspektiv. Denne navneendringen beskriver studiet tydeligere og studieplanen er nå i all hovedsak blitt ryddig, forståelig og realistisk i sine målsettinger. Praksisdelen i studiet er nå beskrevet, eksamensoppgavene er forklart og læringsutbyttebeskrivelsene er redusert i antall, gjort tydelige og fagspesifikke slik at de i hovedsak reflekterer studiets innhold og undervisning. Komiteen har imidlertid følgende kommentarer:

-De generelle læringsutbyttebeskrivelsen er gode og tydelige – ingen endringer anbefales.

-Til emnet 'Form og farge i egen danning' hadde det vært hensiktsmessig om perspektivet rundt 'egen danning' og dets koblinger til den pedagogiske prosessen ble vektlagt i større grad. Begrepene 'fag' og 'fagteori' er nå klargjort i større grad, men fremdeles kan det virke som om studiet primært underviser i kunstfaglige perspektiver og teknikker generelt, og da kommer komiteens tidligere innvending om oppdatert faglitteratur på kunstområdet og presisering av den kunstfaglige utviklingen gjennom 1900-tallet tilbake. Det er altså viktig å understreke kunstteknikk-undervisningens kobling til danning og egen danning som *læringsprosess*, fremfor til billedkunstfeltet for øvrig.

-Til emnet 'Form og farge i steinerpedagogikken': Igjen er læringsutbyttebeskrivelsene redusert i antall og språklig tydeliggjort – dette sees som svært positivt. Her vil vi imidlertid påpeke behovet for litteratur og undervisning som samsvarer med læringsutbyttebeskrivelsene 2 og 3 under Kunnskap. Komiteen finner for eksempel ikke litteratur på pensumlisten som dekker disse områdene:

- har kunnskap om motorisk, kunstnerisk og kognitiv utvikling hos barn og unge
- har kunnskap om motivasjon, læring og utfordringer i ulike elevgrupper, og hvilke muligheter som finnes i de praktiske og estetiske tilnæringsmåtene

---

² Strategisk langtidsplan finnes i NOKUTs elektroniske postjournal, saksnummer 16/00085-2 (dokumentasjon etter gjenopprettingsfrist).

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør likevel påse at de har pensumlitteratur som dekker alle læringsutbyttebeskrivelsene og at undervisningen tar læringsutbyttebeskrivelsene som utgangspunkt. Alternativt bør enkelte av læringsutbyttebeskrivelsene omskrives slik at de tilsvarer pensum og undervisning.

7-2 7. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Høyskolen må ytterligere redegjøre for hovedlærernes forskningsaktiviteter og sette av tid slik at planene er gjennomførbare.

Vurdering

Høyskolen har sendt inn dokumentasjon som viser at høyskolelektoren nå har 15% forskningstid av en 40% stilling – han har også konkrete og realistiske planer om forskningsutvikling innenfor vitenskapelige og formelt anerkjente kanaler. Dette virker tilfredsstillende.

Førstelektoren har 20% forskningstid i en 100% stilling, dette er tilstrekkelig, men viser likevel ingen tydelig satsing på hennes forskningsutvikling med tanke på at hun nå er tilkjent førstekompetanse. Da bør forskningstiden ligge opp mot 30%.

Den avsatte forskningstiden sees likevel som tilfredsstillende og forskningen som nå tilknyttes studiet, også gjennom den tredje fagpersonen i studiet, sees som relevant.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør følge opp utvikling av førstekompetanse hos høyskolelektoren og tilsetting av ytterligere førstekompetente undervisere, da dette er viktig for den fortsatte fagutviklingen.

7-2 8. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

RSH må utarbeide en juridisk bindende avtale om studentutveksling som er forpliktende for begge parter.

Vurdering

Høyskolen kan nå fremvise en bindende utvekslingsavtale med Alanus Hochschule slik kriteriene tilsier.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør fortsette å utvikle et faglig relevant internasjonalt nettverk også utenfor steinerpedagogiske kretser.

7-3 4. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

Høyskolen må knytte forskningsplaner til hovedlærerne ved studiet.

Vurdering

Høyskolen har nå satt opp en forskningsplan for studiet som involverer høyskolens to hovedlærere førstelektoren og høyskolelektoren, samt for en Dr.philos som også er knyttet til studiet. Planen er et skritt i riktig retning og viser hvordan RSH ønsker å utvikle dette arbeidet. Komiteen synes likevel ikke høyskolen i tilstrekkelig grad tar inn over seg hvordan forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid i dag foregår i formelle og anerkjente kanaler. Med dette menes det at det finnes et vurderingssystem for fagfellevurdering av forskning, samt gallerier og publiseringskanaler for kunstnere som ansees som meritterende. Arbeidene til høyskolelektoren relateres i dokumentasjon til slike kriterier, som tidsskrifter, spesifikke konferanser etc., mens førstelektorens arbeid i liten eller ingen grad er knyttet til slike. En invitasjon til en lokal utstilling uten direkte eller beskrevet relevans for studiet, er nå den eneste oppsatte aktiviteten for studiets hovedlærer – dette beskriver i liten grad hvordan lærerens kompetanse utvikles og ikke heller på hvilken måte dette er relevant for studiet. Særlig relevant for dette studiet kunne for eksempel vært bruken av billedkunstnerisk materiale i en pedagogisk/prosessuell sammenheng, samt en dokumentering og diskusjon av dette.

Komiteen vil her påpeke at dokumentasjon også kan foregå via visuelle kanaler som foto og video, og at det viktigste er at det fremkommer en refleksjon rundt egen praksis, samt en bevissthet om hvordan man forholder seg til andre samtidige praksiser. Komiteen anerkjenner planen som RSH har fremlagt, men vil anbefale at NOKUT følger opp implementeringen av denne planen i løpet av 2017.

Konklusjon

Ja, høyskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høyskolen bør likevel i større grad sette seg inn i og følge anerkjente formelle kriterier for forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid, og generelt hjelpe sine ansatte til å forstå hvordan kunstnerisk arbeid kan utvikles innenfor rammene av høyere utdanning. Komiteen anbefaler NOKUT å følge opp denne utviklingen i løpet av 2017.

9.1 Samlet konklusjon

På bakgrunn av egenrapporten med tilhørende dokumentasjon, supplerende informasjon, institusjonsbesøket og institusjonens kommentar konkluderer den sakkyndig komiteen med følgende:

Komiteen anbefaler opprettholdelse av akkreditering av årsenhet i form og farge i steinerpedagogisk perspektiv ved Rudolf Steinerhøyskolen etter opprettelsesfrist, men anmoder NOKUT om å følge opp tilsetningen av førstekompetente undervisere samt dokumentasjonen av faglig relevant forskning og utviklingsarbeid i løpet av 2017.

10 Vedtak etter gjenopprettingsfrist

Vi vurderer at vilkårene i NOKUTs forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning av 28. februar 2013 nå er fylt, og har dermed truffet følgende

vedtak:

1. Årsenhet i form og farge i steinerpedagogisk perspektiv (60 studiepoeng) oppfyller nå kravene til studier på første syklus. Akkrediteringen av utdanningen opprettholdes.
2. NOKUT følger opp utviklingen av FoU-arbeidet ved institusjonen i tråd med de sakkyndiges anbefalinger i løpet av 2017.

11 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av følgende skriftlige dokumenter:

- Egenrapportering - tilsyn med studietilbud ved Rudolf Steinerhøyskolen - bachelor i lærerutdanning, billedkunst og master i steinerpedagogikk, NOKUTs saksnummer 13/127-36.
- Vedr anmodning om supplerende informasjon- revidering av årsenhet i billedkunstfag (60 studiepoeng) ved Rudolf Steinerhøyskolen, NOKUTs saksnummer 13/127-43.
- Kommentar til sakkyndig rapport - tilsyn med studietilbud ved Rudolf Steinerhøyskolen - bachelor i lærerutdanning, billedkunst og master i steinerpedagogikk, NOKUTs saksnummer 13/127-48.
- Oversendelse av dokumentasjon- Rudolf Steinerhøyskolen-Tilsyn med akkreditering av bachelor i lærerutdanning, billedkunst og master i steinerpedagogikk, NOKUTs saksnummer 16/00085-1.
- Revidering av årsenhet i Form og farge i et steinerpedagogisk perspektiv, NOKUTs saksnummer 16/00085-2 (dokumentasjon etter gjenopprettingsfrist).

12 Presentasjon av den sakkyndige komiteen

Førsteamanuensis Boel Christensen-Scheel, Høgskolen i Oslo og Akershus (komitéleder)

Christensen-Scheel er førsteamanuensis i estetikk og kunstdidaktikk med hovedfag i kunsthistorie og er Philosophiae Doctor i performance-teori og nyere estetisk teori (UiO 2009). Christensen-Scheel har erfaring med undervisning og forskningsledelse. Siden 2011 har hun vært ansatt ved fakultet for teknologi, kunst og design hvor hun er studieleder for studieretningen 'Kunst i samfunnet' (master i estetiske fag). I 2012 og 2013 var hun faglig leder for det tverrestetiske forskningsprosjektet 'Contemporary Art Didactics'. Fra januar 2014 har hun vært leder av forskningsgruppen 'Art in society', forsknings- og utdanningssamarbeid med Aalto-universitetet i Helsinki, Konstfack i

Stockholm og Aalborg Universitet. Scheel har veiledet flere master- og bachelorstudenter og vært biveileder for 3 doktorgradsstudenter ved høyskolen. Hun sitter i Kulturrådets faglige utvalg for barne- og ungdomskultur og har også erfaring fra studentpolitikken, hvor hun har ledet flere utvalg.

Prorektor Lars Bent Pettersen, Det kongelige danske kunstakademi i København

Bent Pettersen er utdannet billedkunstner fra Det Kongelige Kunstakademi i København (1985 – 1992). Han jobbet som avdelingsleder ved det Fynske kunstakademi fra 1999-2005. Fra 2006 har han vært ansatt ved det Kongelige Kunstakademi i København, først som studieleder og deretter som prorektor. Bent Pettersen har vært med på å implementere og utvikle studieordningen for bachelorutdannelsen på Kunstakademiet i København, og som medlem av akademiets studienemnd og gjennom stillingen som prorektor har han arbeidet med å kvalitetssikre utdannelsen i henhold til dansk lov. Som studieleder har han hatt det faglige og akademiske ansvar for bachelorutdannelsens første og andre år. Utover dette har han medvirket i å utvikle den kunstneriske undervisningsstrukturen og pedagogiske metoden på Det Rytmske Musikkonservatorium i København. Bent Pettersen har også utviklet og skrevet kunststrategier for Byggestyrelsen i Danmark. Som billedkunstner har han hatt en rekke utstillinger i Danmark, Europa og USA i perioden 1991 til 2014.

Universitetslektor Eva Maria-Ahlquist, Stockholms universitet

Eva Marie-Ahlquist er Universitetslektor ved Institutt for pedagogikk og didaktikk ved Stockholms universitet. Hun er utdannet grunnskolelærer og har erfaring fra arbeid i grunnskolen. I sin forskning har hun fordypet seg innenfor hermeneutikk og fenomenologi, med det fysiske miljøet i Montessoriskolen som tema. Ahlquists pedagogiske interesse og forskning omhandler også andre retninger innenfor pedagogikken, og gjennom ulike samarbeidsprosjekter har hun opparbeidet seg kunnskap om steinerpedagogikken. På 1990-tallet var hun med på å grunnlegge et nettverk for pedagogisk mangfold og holdt et kurs som omhandlet ulike alternative pedagogiske teorier, herunder Waldorfpedagogikk (Steinerpedagogikk). I regi av nettverket ble det gjennomført besøk på ulike skoler hvor man analyserte de ulike pedagogikkene og sammenliknet dem på tvers. Ahlquists interesse for barn og unges utdanning reflekteres gjennom hennes CV, og hennes forskning er innrettet på å forsøke å forstå ulike syn på læring og menneskers muligheter og vilkår for læring. Ahlquist har også erfaring med utvikling av emner på høyere utdanning innenfor didaktikk som emneansvarlig

Lærer Göran Krantz, Rudolf Steinerhögskolan i Järna, Sverige

Krantz underviser ved Rudolf Steinerhögskolan i Järna. Krantz har lang og solid erfaring innenfor steinerpedagogikk (Waldorfpedagogikk) og rytmi. Krantz kjenner systemet godt fra innsiden gjennom sitt virke som lærer og undervisningsleder ved Järna. Han har også internasjonal erfaring med undervisningsaktivitet fra Danmark, Norge, Finland, Estland, England, Tyskland, Sveits, Brasil, Armenia og Sør-Korea. I sin doktoravhandling har han anvendt billedkunst i den 'Arts Based Research' metoden som han har utviklet. Han leverte sin doktoravhandling ved School of Education, Plymouth University i juni, og forsvarte avhandlingen høsten 2014. Han har bred kompetanse innen kunst og pedagogikk. Han har undervist billedlærere ved R.Steinerhøyskolen i Sverige i blant annet estetikk, kunst og pedagogikk. Krantz har også tidligere vært sakkyndig for NOKUT.

Student Hans Christian Lichtenberg, Kunsthøgskolen i Oslo

Lichtenberg er student ved Kunsthøgskolen i Oslo (KhiO) hvor han tar en mastergrad i Mediumspesifikk og Materialebasert kunst på avdelingen for Kunst og håndverk. Han har en bachelorgrad i kunsthøgskolen fra samme institusjon. Lichtenberg er leder i Studentutvalget for kunst og

håndverk og nestleder i Studentrådet (som består av leder og nestleder fra avdelingene Kunst og Håndverk, Kunstakademiet, Design, Opera, Teater og dans). Han er inne i sitt tredje år i begge disse vervene. Han har også vært nestleder i LMU (Læringsmiljøutvalget) og sitter nå som representant der. Han har også sittet i tilsetningsutvalget som ser på stillingsbeskrivelser og ansettelse, og at utlysningstekster og prosedyrer for ansettelse følger regelverket.

Vedlegg

Program for institusjonsbesøk 8. desember

Tid	Starttids- punkt	Tema
30 min	08.00	Formøte med komiteen
60 min	08.30	Møte med ledelsen med faglig ledelse, og prosjektleder for selvrapporingen
15 min	09.30	Pause
45 min	09.45	Møte med studenter (begge år)
20 min	10.30	Møte med studenttillitsvalgte på studiet/instituttet
30 min	10.50	Besiktelse av infrastruktur
55 min	11.20	<i>Lunsj</i> ○ <i>NOKUT alene</i>
45 min	12.15	Møte med faglig/vitenskapelig personale (også timelærere dersom relevant)
15 min	13.00	<i>Pause</i>
30 min	13.15	Møte med administrativt personale
15 min	13.45	<i>Pause</i>
30 min	14.00	Møte med kandidater (som har fullført studiet)
60 min	14.30	Pause – komitemøte: oppsummering og forberedelse til avsluttende møte

45 min	15.30	Møte med arbeidsgivere eksterne sensorer og ev. tilsynssensor for studiet
15 min	16.15	Pause
30-60 min	16.30	Avsluttende møte med ledelsen og faglig ledelse
		Oppsummering for komiteen